

The Project Gutenberg eBook of Lyyrillisiä runoelmia 2, by Johan Ludvig Runeberg

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Lyyrillisiä runoelmia 2

Author: Johan Ludvig Runeberg

Translator: Kaarlo Forsman

Release date: January 16, 2015 [EBook #47985]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LYRILLISIÄ RUNOELMIA 2 ***

Produced by Jari Koivisto and Tapio Riikonen

LYYRILLISIÄ RUNOELMIA II

Kirj.

Johan Ludvig Runeberg

Suomentanut Kaarlo Forsman

Porvoossa 1885,
G. L. Söderström, Kustantaja.

SISÄLLYS:

Idylliä ja Epigrammia.

1-27.
Kahleissa.

Varhainen murhe.
Tytön vuodenaajat.
Yhtäläisyyttä.
Lintu.
Ensimmäinen suudelma.
Älä karkaa.
Suudelman toivo.
Lempi.
Erotus.
Unelma.
Halveksittu.
Kukkaiskauppias.
Suru ja ilo.
Perhosanoma.
Immen mielt' älä samenna!
Kesä-yö.
Rauha.
Muuttunut.
Pitkä päivä.
Sulot.
Amor.
Herkästi taipuva.
Ainoa hetki.
Orjanruoska.
Kolme ja kolme.
Pohjola.
Outo lintu.
Etkö vaihda onnee?
Tytön viesti.
Vuokko.
Yhtymys.
Hymy.
Kyynelet.
Eros-jumalaisen muutos.

Pieni kohtalo.

1. Niinkö vaivainen, kuin luullaan?
2. Oman äidin hauta peittää.
3. Niin käyn itse kaukaisuuteen.
4. Muuta hoitoo ei saa tyttö.
5. Tyttö, voimakas on lempi.
6. Sata tiet' on aatoksellain.
7. Mikä riemu sorja olla!
8. Lausuvanpa kaikki kuulut.
9. Vaan mun lintuain ei kuulu.
10. Sitten kysellyt en enää.

Lemmenkateen öitä.

Ensimmäinen yö.
Toinen yö.
Kolmas yö.
Neljäs yö.
Viides yö.

Idylliä ja Epigrammia.

Sulhoaan tul' impi kohtaamasta,
Punaisin tul' käsin. — Äiti virkkoi:
"Mistä punertaa sun kätes, tyttö?"
Tyttö virkkoi: "Ruusuin poiminnassa
Okaihin oon pistellyt mä kättäin."
Taas tul' sulhoaan hän kohtaamasta,
Huulin punaisin tul'. — Äiti virkkoi:
"Mistä punertaa suu huules, tyttö?"
Tyttö virkkoi: "Vadelmoita söin ja
Nestehellä punannut oon huulein."
Taas tul' sulhoaan hän kohtaamasta,
Kalpein poskin tuli. — Äiti virkkoi:
"Mistä kalvennut on poskes, tyttö?"
Tyttö virkkoi: "Hanki hauta, äiti!
Siihen kätke mie ja päälle nosta
Risti, johon piirret näin kuin lausun:
Kerran tul' hän kotiin punakäsin,
Ne kun käsiss' sulhon punertuivat.
Kerran tul' hän kotiin punahuulin,
Ne kun huulist' armaan punertuivat.
Vihdoin tul' hän kotiin kalpein poskin,
Kun ne kalvetutti sulhon vilppi."

2.

Ensin särkyä lähteen ensi-kuplat,
Ensin kuihtuu kevään ensi-kukat;
Mutta ensi-lempes, sydän nuori,
Elää kauan kaikkein muiden jälkeen.

3.

Onnestaan näin haastoi sulho: "Ensi-
Sunnuntain' on viime-kuulijaiset,
Ensi-maanantaina häitä vietän,
Torstaina vien kotiin morsiammeini."
Pyhä tul', — ol' viime-kuulijaiset,
Maanantai tul' — vietettiinpä häitä,
Torstai tul', — ol' kotiin-tulijaiset.
Mutta murheen, itkun tulijaiset,
Sillä vaimon vei hän haudan kotiin.

4.

Poika ehti viiteentoista vuoteen —
Rakkautt' ei luullut olevankaan,
Eli vielä viisi vuott' — ei luullut
Nytkään rakkautta olevaksi.
Tul'pa arvaamatta kaunis impi,
Jolta muutamassa hetkess' oppi,
Mit' ei vuosikymmeneen älynnyt.

5.

Myrttiä Lauran akkunall' on kaksi;
Toista kastelee hän vesill' aina,
Mutta toinen kuivuu ruukussansa.
Miks' hän toista hoitaa, eikä toista? —
Molemmat ei samalt' ole saadut:
Toisen sai hän nuorelt' armaaltansa,
Toisen mieheltänsä, ijäkkäältä.

6.

Kevään tulless' armaan vuokkoinensa,
Keltatukkaans' immet seppelöivät,
Juosten piirihyppyyn riuvun alle.
Tanssiessaan iloitsevat kaikki:
Se joll' ompi kaunis helminauha,
Se jonk' kukkaisseppel onnistui, ja
Se ken tuntee hohdon poskillansa.
Arvaapas, ken kaikist' iloisin on?
Se ken näkee piiriss' sulhosensa.

7.

Humisee kaks' haapaa haudan päällä,
Joss' on uskollisen sulhon tuhka,
Muinoin hänen impens' istuttamat.
Nytpä haapain alla juoksee lapset,
Toisen miehen kanssa saamat, poimii
Kukkia ja perhoj' ajelevat.

8.

Nuorten kukkain kesken lehdon tiellä
Kulki tyttö kulta aivan yksin,
Taitti ruusun hehkeimmän ja virkkoi:
"Kaunis kukka, oisko sulla siivet,
Armaan luokse sun ma lennättäisin,
Keveen viestin solmiten sun siipees
Oikeaan ja toisen vasempaankin,
Yhden: että hän sua suuteleis, ja
Toisen: että paluuttais sun mulle".

9.

Sulhasensa polvell' itki neito,
Vaikeroiden kovaa onneansa:
"Viime-yönä, armas nuorukainen,
Paloi multa mökki, kaikki karja,
Kaikk' mit' oli omaa ilman alla".
Poika riemumielin itseksensä
Mietti: "Joskin armaan mökki paloi,
Kahta mieluisamp' on mökkin' hälle;
Joskin karjat kaikki hältä hukkui,
Kahta haus Kemp' on mun karjan' hälle;
Jos hält' ilman alta kaikki hukkui,
Kahta, kahta kalliimp' oon ma hälle".

10.

Sirkkupari pesän laati puistoon.
Kevääll' yhtäpäätä lauloi koiras,
Kesäll' alkoi harveta sen laulu,
Syksyll' laulu vaikeni silt' aivan.
Miksi? — Sillä kevään kestäessä
Muisti hän vaan kultaans' armastella;
Mutta kesän tullen karttui huolta
Pesästä ja pikkupoikasista,
Syksyn kanssa saapui synkät päivät
Ynnä kaipuu siirtää kauas täältä.

11.

Oi suviperhot te,
Oi sulokukkaiset,

Vihreät pensaat, puut,
Surkastukaa pian pois!
Nuoruuden kuvat te,
Rakkauden kuvat te,
Surkastukaa pian pois!
Myytynä vanhallen
Lempiä teit' en saa.

12.

"Joutuun kevät karkaa,
Joutuisammin kesä,
Syksy kauan viiptyy,
Kauemminkin talvi.
Kohta, kauniit posket,
Tekin surkastutte." —
Poika tuohon vastas:
"Syksylläkin kevään
Muistot ilahuttaa,
Vielä talvis-ajan
Kestää kesän viljat.
Karatkoon vaan kevät,
Kuihtukoon vaan poski,
Nytpä lempikäämme,
Nytpä suudelkaamme!"

13.

Aituksen nojaten,
Neitonen vieressään,
Niittyä silmäillen
Lyötyä poika näin
Virkkoi: "Pois kesä riens',
Kukka jo kuihtui pois;
Vaan soma poskes on,
Liljut ja ruusut siin'
Ennellään vesovat".
Taas suvi saapui; nyt
Siin' oli yksin hän:
Poiss' oli tyttö, — maan
Helmahan kuihtunut;
Nurm' oli vihree taas,
Kukkiva, kaunoinen.

14.

Lehdoss' istui Minna,
Katsoi seppeltään,
Joka suloisinna
Häll' ol' sylissään;
Kyynel kukkaselle
Siinä helmehtii,
Mutta seppelille
Virkki hellä niin:
"Jos saat jäädä, hempee,
Kullan tukkahan,
Tuoksu siihen lempee,
Kevätt' ainian!
Jollei keltatukkaan
Hän sun jäädä suo,
Silloin kyynel-rukkain
Piilost' ilmi tuo!"

15.

Luonto, kuinka mulle voit sa
Vihastuakaan?
Mulle kauneutta soit sa,
Etpä mulle vaan.
Piiriään kun hyppy sulkee,
Minä syrjään jään;
Jolsan ohi kaikki kulkee,
Häntä hyljitään.
Niinkuin muilla, sydän mulla
Sykkii, armastaa.
Miks' mun täytyy yksin olla,
Halveksittuna?

16.

Kolmest' äiti tytärtänsä kielsi:
Huokaamasta, nurkumasta ynnä
Konsaan antamasta pojan suuta. —
Äiti, jos sun tyttäres ei riko,
Riko viime-kieltoas, oi sitten
Ensimmäisen rikkoo hän ja toisen.

17.

Tyttö solmii Juhannuksen-yönä
Vehmaan laihon korsiiin hentukaisiin
Silkkilankaa kaiken-karvallista.
Huomenelta käy hän sinne sitte
Tulevaisen onnen tiedustukseen.
Kuuleppas, kuink' impi tuossa toimii:
Jos on musta, murheen korsi noussut,
Surren haastelee hän muiden kanssa.
Jos on riemun puna-korsi noussut,
Riemuiten hän haastaa muiden kanssa.
Jos on vihree lemmen korsi noussut,
Riemuitsee hän hiljaa sydämessään.

18.

Poika suuttuneena lähtehelle
Lausui: "nurmen silmä, häijy lähde!
Tuhannesti on jo tyttöseni
Kasvojaan sun kalvoos peilaellut.
Vaan et hoida kuvaa kallihinta,
Kasvoj' armahan et säilytä sä.
Hänen mentyään myös kuva karkaa,
Ja ma turhaan tuota etsin sitte.
Rankaisenko sinua, häijy lähde,
Aaltos vellon, ojitan sun kuiviin
Taikka tallaan kukkarantas ratki?"
Mutta lähde rukoellen lausui:
"Poika, miksi minua rankaiseisit,
Aalton' velloisit, mun ojittaisit,
Taikka tallaisit mun kukkarantain?
Oonhan ainoasti veden neito,
Joll' ei lämpöverta suoniss' ole,
Jok' en lemmi, jot' ei kukaan lemmi.
Pahemp' on, ett'ei sun sydämessäs,
Oman rintas lämpölähteessä
Tyttös muisto säily kauemmin kuin
Sulossaan hän seisoo silmäis eessä."

19.

Tyttö lausui äiti-vanhukselleen:
"Etkös syksyll' laita mulle häitä?"
Äiti virkki: "Kevääks' anna jäädä,
Kevät, tyttö, sopivin on häiksi;
Kevääll' laatii lintunenkin pesää." —
"Miksi kevät sopivin on häiksi?
Kevääll' lintu pesii? Entäs sitten?
Äiti, joka vuoden-aika sopii
Sille, ken joka vuoden-aiall' lempii."

20.

Esko haastel' aamutähtöselle:
"Armas aamutähti, taivaan tyttö,
Mitä toimii Ella noustuaan ja
Hartioilleen hunnun saatuansa?"
Aamutähti vastaten näin virkkoi:
"Poika parhain, Ella noustuaan ja
Olkapäilleen hunnun saatuansa
Akkunastaan katsoo kyynelsilmin
Minuun, sitte silmän luo hän länteen."
Esko jälleen virkki: "Ompa hyvä,
Että aamutähtee katselee hän,
Puhtautta sydämmen se tietää;
Hyv' on, että kyynelin hän katsoo,
Sydämmensä hellyyttä se tietää;
Mutta parast', että länteen katsoo,
Sillä länness' ompi Eskon mökki."

21.

Poika lausui neitoselle:
"Karkaat aina, armas tyttö,
Milloin vaan sua syliin pyydän;
Sanos sentään, löysitkös sä
Konsaan tyyntä turvapaikkaa,
Ennenkuin mun syliin' piillyit?"

22.

Sotamies tul' talonpoian pirttiin
Puujalalla, iän taakkaa kantain.
Talonpoika häälle ryypyn kaas' ja
Tarjos, lausuin sotavanhukselle:
"Sanos, taatto, millä mielin olit,
Kun sua sodass' saarsi viholliset,
Pyssyt paukkui, surmanluodit vinkui?" —
Vanha sotur' lasins' otti lausuin:
"Niinkuin sie, kons' syksyll' ympärilläs
Rakeet vinkuu, sinkuu salamat ja
Omill'es sä korjaat pellon viljaa."

23.

Poika pyrki immen ikkunasta
Kolme pitkää iltaa perätysten,
Kolkutti ja pyysi sisään päästä.
Ensi yönä sai hän soimaukset,
Toisna sai hän nuhtehet ja pyynnöt,
Kolmanna jo akkunan sai auki.

24.

Rannan kuusten alla poika kirmas
Laulu kuulun Saimaan lahdelmalla.
Tuon näk' Ahti aalto-asunnostaan,
Katsoi sorjaa poikaa rakkain silmin,
Halus häntä viekoitella luokseen.
Ukkona nyt ensin nous' hän maalle.
Mutta vilpas poika häntä karttoi;
Nuorukaisna sitten nousi maalle,
Mutt' ei vilpas poika vartonutkaan;
Vihdoin virmaks varsaks muuttununna
Nous' hän maalle, puiden kesken hyppi.
Poika kun nyt virman varsan huomasi,
Astui hiljaa tuota kohden kutsuin,
Äkist' tarttui harjaan, hyppäs selkään,
Mielitellen reimaa ratsastusta;
Mutta piiramassa Ahti karkas
Sorjin saaliinensa syvään aaltoon.
Tul'pa poian äiti alas rantaan,
Itkien ja surren etsi lastaan.
Tuon näk' Ahti aalto-asunnostaan,
Katsoi sorjaa naista lempi-silmin,
Halus häntä viekoitella luokseen.
Ukkona nyt ensin nous' hän maalle,
Mutta murheellinen vaimo karttoi;
Nuorukaisna sitten nousi maalle,
Mutt' ei murheellinen vartonutkaan;
Vihdoin vilppaaks poiaks muuttuneena
Iloiten hän kellui lainehilla.
Äiti, nähden lapsens' ikävöidyn,
Aaltohon tuon syliin oitis syöksyi,
Pelastaa hänt' tahtoin surman suusta;
Mutta piiramassa Ahti karkas
Sorjin saaliinensa syvään aaltoon.

25.

Saarijärven salomailla Paavo
Asui hallan-arkaa taloansa,
Viljellen sen maata ahkerasti;
Mutta Luojalta' uotteli hän kasvun.
Vaimoineen ja lapsineen siellä asuin
Hiessä söi hän näine niukkaa leipääns,
Oji soita, kynti sänkee, kylvi.
Kevät tul' ja hanki suli maasta,
Lähti sen kanss' orahia puolet;
Kesä tul' ja raekuuro raivos,
Se löi maahan puolet tähkäpäitä;
Syksy tul' ja halla loput otti.
Paavon vaimo nyhti tukkaans' sanoin:
"Paavo ukko, kovan onnen orja!
Turvaa sauvaan! Herra hylkäs meidät;
Kovaa kerjuu, kovempaa on nälkä."
Paavo vaimon käteen käyden virkkoi:
"Herra koettelee vain, meitä ei hylkää.
Leivo leipään pettua sa puoleks,
Ojia luon ma toisen verran lisää,
Mutta Herralt' uottaa tahdon kasvun."
Vaimo leipoi leipään pettua puoleks',
Ukko kaivoi ojaa toisen verran,
Lampaat möi ja jyviä osti, kylvi.
Kevät tul' ja hanki suli maasta,
Siinä ei orait' yhtään lähtenynnä;

Kesä tul' ja raekuuro raivos,
Se löi maahan puolet tähkäpäitä;
Syksy tul' ja halla loput otti.
Paavon vaimo rintojansa lyöden
Lausui: "Paavo, kovan onnen orja!
Kuollaan pois! jo Herra hylkäs meidät;
Kovaa kuolo, kovempaa on elää."
Paavo vaimon käteen käyden virkkoi:
"Herra koettelee vain, meit' ei hylkää.
Leivo leipään toinen verta pettuu,
Ojat luon ma kahta syvemmäksi,
Mutta Herralt' uottaa tahdon kasvun."
Vaimo pani pettua toisen verran,
Kahta syvemmäks loi ukko ojat,
Lehmät möi ja jyviä osti, kylvi.
Kevät tul' ja hanki suli maasta,
Siin' ei orait' yhtään lähtenynnä;
Kesä tul' ja raekuuro raivos,
Se ei lyönyt maahan tähkäpäitä;
Syksy tul' ja halla, pellost' etääll',
Leikkaajalle säästi kultaviljan.
Polvilleen nyt Paavo vaipui, lausuin:
"Herra koettelee vain, eipä hylkää."
Polvilleen myös vaimo vaipui, lausuin:
"Herra koettelee vain, eipä hylkää."
Iloissaanpa miehelleen hän virkkoi:
"Paavo, käy nyt sirppiin riemumielin!
Nytpä onnen päivä meille koittaa,
Nytpä joutaa heittää pettu pois ja
Rukiist' yksistänsä leipää tehdä."
Paavo käyden vaimon käteen virkkoi:
"Vaimo, sitä koetella vain kestää,
Jok' ei lähimmäistä hätään hylkää.
Leivo leipään pettua sa puoleks,
Halla otti naapurilta viljan."

26.

Neidoll' oli äidiltänsä muisto,
Helmilöillä sommiteltu solki,
Timanteilla kaunisteltu kallis.
Saipa kaksi kosijaa nyt hälle:
Uljas, rikas, mahdikas ol' toinen,
Vaan hän mieli neidon helmisolkee.
Toinen taasen kaino ol' ja köyhä,
Vaan hän mieli neidon sydän kultaa.
Äitipuoli tyttäreille virkki:
"Käy sä rikkahalle, hylkää köyhä!
Ihanampaa kulta on kuin köyhyys."
Neito itki, kielsikin — mut' turhaan.
Vaan kun kuulijaisten aika joutui,
Silloin äidin luon' ei neittä nähty,
Pihall' ei, ei puiston siimeksessä,
Vaan hän seisoi järven rannikolla.
Sinne äiti ehti, sulho saapui,
Lempeell' äänell' lausuin neitoselle:
"Tullos myötä riemu-kemuloihin,
Kuulutusta ottamaan nyt käymme!"
Silloin neito vyöstäns' otti soljen,
Sai sen valkosormihinsa, lausuin:
"Kell' on vähä, hänpä vähään tyytyy,
Kell' on paljo, hän vaan vaatii lisää.
Tuhannen on vuotta meri niellyt
Antiloita, aartehia syönyt,

Vaatii vielä multa kultasoljen."
Näinpä virkkain rannikolta kauas
Aaltoihin hän kultasoljen suori.
Mutta sulho suutuksissa läksi,
Suutuksissa äitipuoli soimas:
"Onneton, oi mitä oot sa tehnyt?
Korkeutt' et toivoa saa enää,
Mökissä ei enää kultaa kiillä,
Solkeas et enää näe sä koskaan."
Hymysuin vaan lausui jalo neito:
"Paremp' elon onni korkeutta,
Lempi-elo kultaa kallihimpi,
Armaan sydän solkee armahampi!"

27.

Suur' ol' hämäläinen Ojan Paavo,
Suur' ja aimo Suomen urholoissa,
Vankka niinkuin vuori, jolta hongat
Nousee, nopsa, voimakas kuin myrsky.
Mäntyjä hän juurinensa tempoi,
Kontioita kourallansa kaasi,
Hevon nosti korkeen aidan yli,
Röyhkeet miehet kaatoi niinkuin korret.
Nyt se seisoj vahva Ojan Paavo
Suurna uljastellen käräjissä.
Pihalla hän seisoj kansan kesken
Niinkuin pitkä honka männikössä.
Vaan hän nosti äänensä ja haastoi:
"Onko täällä ketään vaimon saamaa,
Ken mun pidättää vois tässä kohden,
Hetkuisen vaan liikkumasta estää?
Ottakoon se het' mun talon' rikkaan,
Saakoon hän mun aarten' hopeaiset,
Karjani hän saakoon, hälle omaks'
Sieluinein ja ruumiinein ma rupeen."
Kansalle näin Ojan Paavo lausui.
Mutta seudun sulhot peloissansa
Ylpeen ympärillä seisoj vaiti,
Eikä kukaan astunut tuon eteen.
Lempien ja ihmetellen katsoi
Tienoon neidot nuorta sankaria;
Sillä uljas Ojan Paavo seisoj
Niinkuin pitkä honka männikössä,
Silmä säihkyi niinkuin taivaan tähti,
Otsa loisti kirkkaana kuin päivä,
Keltatukka valui olkapäille,
Niinkuin virta välkkyy vuoren päällä.

Mutta naisten parvest' astui Anni,
Ihanaisin seudun neitosista,
Kaunis niinkuin kevät-aamu nähdä.
Astui reimast' Ojan Paavon ääreen,
Kaulaan kietoi pehmeät käsivartens,
Hintansa sen rintaa vasten painoi,
Poskensa sen poskehen hän liitti,
Niin sen käski riistää itsens' irti.
Vankka poika tunkiin voitetuksi.
Hätkähtää ei voinut paikaltansa,
Horjuen vaan lausui neitoselle:
"Anni, Anni, hävinnyt oon vedoss':
Ottaos sä het' mun talon' rikkaan,
Saaos sä mun aarten' hopeaiset,
Karjani sä korjaa, omaks sulle

Sieluinein ja ruumiinein ma rupeen."

Kahleissa.

Ruskeen virran pohjast' onki
Poika helmilöitä, löysi
Helmen sinisen kuin taivas,
Pyöreän kuin taivaan tähti.
Mutta helmess' impi piili,
Impi lausui rukoellen:
"Heitä helmes, poika, alttiiks,
Särje salpa, suo mun mennä;
Suon sen sijaan vapaudestain
Kiitollisen katseen sulle."

"Ei, kautt' taivaan, tyttö kulta!
Helmi siks' on mulle kallis,
Kärsi kahlettas vaan hiljaa,
Moni kärsi kovempaakin."
Tyttö rikkoi hiljaa kuoren;
Armaana kuin aamurusko
Poian vieress' yleni impi,
Kultakutrit otsaa varjos,
Ruusun rusko poskell' loisti. —
Vaiti, sulon hurmaamana,
Seisoi poika kolme tiimaa.
Kun ol' kolmas hetki lyönyt,
Hiljaa rukoillen hän lausui:
"Heitä, impi, sulos sikseen,
Särje salpa, suo mun mennä,
Suon sen sijaan vapaudestain
Kiitollisen kyynelhelmen."

"Ei, kautt' taivaan, poika kulta!
Hempi siks' on mulle kallis,
Kärsi kahlettas vaan hiljaa,
Kovempaa jo moni kärsi."

Varhainen murhe.

Siskolles iloselle ruusun taitoit,
Unikon itselles.
Ruusu tietää, tyttö, eloa, lempee,
Unikko kuolemaa.
Etkö rinnan riemuj' aavista, — vai,
Kalpee enkeli,
Lausu, viidentoista vanhalla liekö
Murhett' ilmoittaa?

Tytön vuodenaajat.

Talvi-aamull' astui tyttö
Harmaisessa lehdikossa,
Kuihturuusun näk' ja lausui:
"Ällös surko, kukka rukka,
Ett' on armas aikas mennyt!
Elänyt ja lempinyt oot,
Sull' on ollut kevät riemus,

Ennenkuin sun talvi sorti.
Kovempaa mun kokee syämmein,
Joll' on suvi ja talv' yht' aikaa:
Poian silmä on sen suvi.
Äidin silmä on sen talvi."

Yhtäläisyyttä.

Kuin monta aaltoo järvell' asuu,
Aatosta monta sydämmessään!
Ne näyttää karkaavan — ja jäävät,
Pois kuolevan — ja syntyy jälleen,
Niin erillään — ja sentään yhtä,
Niin useat — ja sentään samat! —
Samasta vuosta samat tuulet
Ne nostaa kaikki,
Samasta rinnast' tuottaa kaikki
Ne sama lempi.

Lintu.

Auk' on kullan akkunainen;
Jospa oisin outo lintu,
Lentäisin het' armaan luokse.
Häkkihin mun tyttö sulkis,
Lasin siinä veellä täyttäis,
Kolon hampun siemenillä.
Virkkaisinpa hälle: "tyttö,
Vie pois siemenet ja vesi!
Tiedä, vilpas pikkulintus
Juo vaan lemmen kyneleitä
Syö vaan hemmen suuteloita."

Ensimmäinen suudelma.

Kiils' iltatähti hopeehattaralla,
Hält' impi kysyi varjolehvän alla:
"Mit', iltatähti, taivaass' ajatellaan,
Kun armast' ensikertaa suudeskellaan?"
Ja kaino taivaan tyttö vastuun suopi:
"Maan päälle silmäns' enkel'parvi luopi,
Kun oma autuus kuvastuu tuoss' ilmi;
Pois kääntyy yksin kuolo — kyynelsilmin."

Älä karkaa.

Arvaas, viekas tyttö, kuinka
Syksyll' laulurastaat pyyttään
Linnustajaks minä rupeen,
Oo sa rastas olevinas!
Kuules, lintumies nyt lausuu:
"Älä karkaa, kaunis rastas,
Huoletonna tertull' istu,
Paula sulle ei tee vammaa,
Hivelee vaan hiljaa kaulaas!"

Äikkis! jouduithan jo paulaan
Suutele mua, niin sun lasken!

Suudelman toivo.

Lähteell' istuessain unelmissa
Suudelman ma kuulin huulillani
Toisellen näin hiljaa haastelevan:
"Kas, hän tulee tuolla, kaino impi
Tulee tuolla; pienen hetken päästä
Istunen sen ruusuhuulosilla.
Uskosti mua kaiken päivää kantaa
Hän, ei henno maistaa mansikaista,
Ettei huuhtelis mua marjan mehuun,
Eipä henno juoda lähteen vettä,
Ettei murtelis mua lasin laitaan,
Hiiskua ei henno lemme' yhtään,
Ruusuhuulelt' ettei leyhyttäis mua."

Lempi.

Tytärtänsä toruin äiti virkki:
"Tyttö, lemmelt' oon sua varotellut,
Turhaan varotellut — sen nyt huomaan."
Tytär virkkoi: "Äiti ootpa tuima!
Jos hänt' telkein takana kartteleisin,
Päivänsäteen kanss' se sisään lentäis:
Jos ma ulos karkaisin kuink' kauas,
Tuuli tois sen huokailut mun korviin';
Jos ma silmäin sulkisin ja korvain,
Sukkelaa hän suikkais sydämmeeni."

Erotus.

Istuin tuijotellen kulmain alta;
Hauska varpu tuon näk' akkunalta,
Nokki hiljaa ruutuun lausuen:
"Poika, suru pois! Oo iloinen!
Kevään antamasta siemenestä
Tai jos saan ves'piskon nietoksesta,
Taikka lemme äänen kullaltain,
Hyv' on ollaksein kuin jumalain!" —
"Varpuis-kulta, onkos siivet mulla
Maasta lentää taivaalle kuin sulla?
Voinko äänell' lempein ilmoittaa?
Ja, mi kurjint' — onko hempukkaa!"

Unelma.

Uuvuksissa uinuin vuotehelle
Uness' unhottaaksein huolet, kaipuut;
Hiipi uno pääni-alukselle,
Kuiskien mun korvahain nyt näitä:
"Nouse poika, tääll' on kaunis neito,
Avaa silmäs, saatpa hältä muiskun!"

Riemuiten ma avahdihin silmäin.
Miss' on unelma? Kuin usma mennyt.
Minne tyttö? Maiden merten taakse.
Missä muisku? Ah, vain kaipuussani!

Halveksittu.

Vieretysten tähkät keinuu,
Päällekkäin on tähkäin jyvät;
Niin sun sanas joutavinkin
Versoo hartaass' sydämessäin.
Julma, kiittämätön poika,
Maamies korjaa elons' itse;
Siepä kylvät vain, ja elon
Heität taivon lintusille,
Heität tuulten tuiskupäille.

Kukkaiskauppias.

Neljän vuoden vanha poika
Rannall' ol' ja vanhin sisko.
Poika vuoli kaarnalaivan,
Ahtoi siihen kukkalastin,
Miehiks värväs muurahaiset,
Virkkoi niiden katteinille:
"Lähde nyt, sä laivur' uljas,
Purjehdi ja palaa jälleen.
Myy tää lasti muille maille
Milloin kultaan, milloin helmiin,
Milloin muihin koruloihin!"
Keltatukkaa silitellen
Sisko huoahdellen lausui:
"Neljävuotiaana myyt nyt
Rannan kaunokukkasia.
Neljänkolmatt'-ikäisenä
Myynet neitten sydämmiä
Milloin kultaan, milloin helmiin,
Milloin muihin koruloihin."

Suru ja ilo.

Suru ja ilo kahden
Sydämessän' asui,
Toisess' suojass' suru,
Toisess' suojass' ilo.
Riidoin keskenänsä
Ollen leppymättä,
Milloin toinen vallits'
Yksin, milloin toinen.
Sitte tultuansa
Hän tuo ainut sinne
Auaissut lie oven,
Laskenut nuo yhteen.
Suruni autuutt' on nyt,
Iloni viono murhe.

Perhosanoma.

Kesäamull' istui impi
Avoimessa akkunassa;
Mutta nurmen kukkasilta
Saapui perho kultasiipi,
Istui immen kiehkuroille.
Ikkunan tää sulki, perhon
Kiinni otti, hempi häntä,
Koitti sitten kesytellä:
"Äläpä karkaa, kaunis vanki!
Suutelosta, hyväilystä
Iloitse ja viihdy täällä!"
Turhaan! Milloin vaan pääs' irti,
Ruudullen se lensi liehuin.
Vihdoin rauhatonta säälein
Impi aukais ikkunansa:
"Lennä sitte, kiittämätön,
Viestin vientiin kaltaisilles:
Älköhöt niin halust' tulko,
Kun ei heill' oo halu jäädä!"

Immen mielt' älä samenna!

Lähteell' istui neitonen,
Huuhtoi siinä jalkojaan.
Lauloi lintu puussa näin:
"Älä vettä samenna,
Taivas siinä tummenee!"
Tyttö silmäns' ylös loi,
Kyyneleiden virkki näin:
"Ellös vettä surko, sie,
Lähde jälleen selkiää!
Vaan kun mun täss' seisovan
Nuorukaisen kanssa näit,
Miks' et hälle lausunut:
Immen mielt' älä samenna,
Ei se konsaan selkene,
Taivas siin' ei kajasta?"

Kesä-yö.

Metsän tyynell' lammikolla
Kesä-yön ol' hauska olla;
Siimojain ma syvään viskoin,
Aallon harjaa purteen kiskoin.
Mutta rannall' laulurastas
Lauloi, jotta metsä vastas,
Kunnes närkästyin ja huusin:
"Pistä siipes alle suusi!
Älä virttä enää päästä,
Huomiseenkin jotain säästä!"
Mutta kuules, rohkee vastaa:
"Poika, lakkaa onkimasta!
Maita, vettä katseleisit —
Itsei yöllä laulaneisit."
Ja ma nostin ylös silmän,
Kirkkahan näin maan ja ilman.
Oman kultain kuvan esiin

Loihti taivas, maa ja vesi.
Lintu, aivan niinkuin luuli,
Laulun tään mult' oitis kuuli.

Rauha.

Usein lausuu äiti mulle:
"Kaks' soi lahjaa Luoja sulle
Turvakses, kun mailma pauhaa —
Viattomuus ja tunnon rauha."
Rauha, äit', on hukkiellä;
Jos se löyttävä on vielä,
Älä vaadi, että heitän
Hänet, joka multa vei tän.
Yksin hänen vaimonansa
Saan ma rauhan uudestansa.

Muuttunut.

Ennen mua ne pitkin päivää torui,
Milloin retkui kaulus, milloin kaulakoru,
Hiukset olin asetellut väärin,
Peilin eessä liian vähä häärin.
Nyt jo kaikki muuttui. "Mik' on sulla,
Tyttö, kun et tahdo valmiiks tulla?
Hirveää, noin kauan peilaella,
Silmiään silailla, kaunistella!" —
Mikä näin nyt entis-tavat kumos?
Mikä tenho mieli raukan lumos?
"Tiesi ken", soi sydämmeni kuisku,
"Ellei ehkä sulhanen ja muisku."

Pitkä päivä.

Kultani kun tääll' ol',
Pian suvipäivä lens';
Nyt hänen mentyään,
Syyspäivä pitkä on.
"Voi, mikä päivän vei?"
Voikkavat toiset nyt.
Mie: kun se vitkaan käy!
Jospa se rientäis vaan!
Eikö jo iltaa näy,
Yö tule rauhoineen?

Sulot.

Luon silmäni impien parveen,
Ja vaanin ja aina ma vaanin;
Valikoitava ois ihanaisin,
Vaan horjuva oon valitessa.
Yks' neitonen on helosilmä,
Ja toisella on rusoposket,
On kolmannen suu sulosampi,
Ja neljännen on sydän lämmin.

Ei keltänä siis sulo puutu,
Mi mieltäni tenhota voisi.
En yhtänä hyljätä saata;
Josp' kaikkia suudella saisin!

Amor.

Ei hän haavoittanut syöntäin,
Ei, kuin kuolleet kirjat kertoo.
Hiipinyt hän jousi käissään.
Viattomuutta ol' sen juoni,
Kauneus ol' sen ainut ase.
"Poika, jos sa mielit tulla,
Auki rintan' on ja lämmin."
Het' hän totteli — ja sitte
Yhtä mielellään kuin jäi hän,
Mielelläin mä suojin häntä.

Herkästi taipuva.

Sidellessään pelloll' lyhtehiä
Seisoi nuori Aatu rinnallani,
Sirppi kädessään, vaan pyörtänöllä
Kannon nojass' oli hällä pyssy;
Mutta lammikosta pellon alla,
Rannan kaislistossa kirkui sorsa.

Oitis poika reipas ryhtyi pyssyyn.
Vaan sen käteen sain ma kiinni lausuin:
"Aatu, anna sorsa raukan olla!
Jättäös se rauhaan minun vuoksein!"
Kohta pyssysä hän laski pois ja
Sirppiin tarttui mielellään kuin ennen.

Tästä monta mietelmää on mulla:
"Kummallinen on tuo kaunis Aatu.
Lempeästä suuni lauselmasta
Mielityönsä hauskimmat hän heittää;
Lämpimästä silmäin katsehesta
Sen nyt tekee hän, mit' ennen vieroi;
Maireen muiskun, hellän halailuksen
Vuoksi vois hän mennä vaikka tuleen."

Ainoa hetki.

Mä yksin istuin,
Hän yksin astui;
Mun tieni viertä
Sen retki kulki
Ei viipynyt hän,
Mutt' aikoi jäädä,
Ei virkkanut hän,
Mut silmä virkkoi,
Sa outo ollut,
Sa tuttu tullut!
Peräkkäin päivät,
Ja vuodet vierii,
Ja toinen muisto

Ajaapi toista;
Jäi lyhyt hetki
Ijäksi mulle,
Tuo hetki karvas,
Tuo hetki armas.

Orjanruoska.

Orjanruoska [= Orjantappura] siskokasvi,
Talvihiysna hyljitään sä,
Okaverhoos vihataan.
Vaan ma mietin: "Kesän tullen,
Heristyt sä hedelmäimään,
Vartes verhot ruususilla,
Eikä ilman all' oo kukkaa
Armast', ihanaa kuin sie. —
Oi, kuin mont' on maailmassa
Orjanruoskaa ruusutonta.
Jotk' ei tarvitsis kuin hiukan
Hempeyttä hellän syömmen,
Ruusuverhoon versoakseen
Ihanteeksi ihmisten!"

Kolme ja kolme.

Tornin huipust' tähysteli
Kolme neittä ulapalle;
Kaukaa kolme laivaa loisti,
Silloin vanhin sisko virkki:
"Siskot, tuolla isän laivat
Saapuu mailta kaukaisilta!
Kolme meit' on siskoo tässä,
Kolme laivain päällysmiest' on.
Satamaan ken ensin ehtii.
Ruususeppelen saa multa.
Jos hän siihen tyytyneepi."
Sitte toinen sisko virkki:
"Satamaan ken sitte saapuu,
Sille annan kukkaskimpun,
Jos hän siihen tyytyneepi."
Sitte kolmas sisko virkki:
"Satamaan ken viimeks' saapuu,
Saa mult' armaan syleilyksen,
Jos se on tuo sorja Santtu."

Pohjola.

Lehdet ne lentää.
Järvi jo jäätyy. —
Muuttava joutsen,
Kiidä jo kiidä
Murheilla mielin
Lämpimän maille!
Siell' ikävöiden
Syö hätäleipääs!
Ui meri siellä,
Kaivaten Suomen

Aaltoa tyyntä!
Sielläpä muuan,
Sun äkätessään,
Palmujen alla
Lausuva lienee:
"Riutuva joutsen,
Kummako tenho
Pohjan on mailla!
Ken etelästä
Pois ikävöi, hän
Taivasta toivoo."

Outo lintu.

Poian illall' astuessa pirttiin,
Nuhdellen hänt' äiti vanha virkkoi:
"Poika, käyt jok' aamu pyydyksilles,
Ehtooll' aina saavut saalihitta;
Huoleton tai toimeton sa lienet,
Koska saavat muut, ja sie jäät ilman."
Hälle vastas huima poika: "Entäs,
Vaikk' ei yksi onni ookaan meillä,
Yksiä kun lintuj' emme pyydä?
Tuolla kankahalla, äiti kulta,
Suojaa pikku tölli oudon linnun,
Syksykauden vaaninut oon tuota,
Talvell' oon nyt saanut linnun kiinni,
Kevääll' ehkä tuon sen tänne kotiin.
Outo on se lintu; siipilöitä
Sill' ei oo, vaan niiden eestä syli,
Höyheneit' ei oo, vaan silkkitukka,
Noukkaa ei, vaan kaksi simahuulta."

Etkö vaihda onnee?

"Kukka, kuohuvaisen
Kosken partahalla,
Kun sua hyrsky huhtoo,
Kosken ryöppy ruhtoo,
Eikö olos liene
Varsin vaivalloista?"
Kukka vastaan kuiski:
"Jos mua koski säästää,
Taikka koski ruhtoo,
Kauan tuot' ei kestä,
Kesäkauden vainen.
Etkö vaihda onnee,
Tyttö, jota sulhon
Syömmen tyrskyt tempoo?"

Tytön viesti.

Valju pohjatuuli,
Tuullos! tuullessaispa
Tuot sa kullan viestit.
Leyhkänä kun lennät,
Tuot sen huokaukset;

Viimana kun vingut,
Tuot sen vaikerrukset;
Hyrskynä kun mylvit,
Tuot sen voivotukset:
"Voi, ma sanansyöjä,
Voi, ma yksin-jäänyt!
Vanhan syleilystä,
Hallasuudelmista
Oi, ken veis mun vielä
Arman nuorukaisein,
Ensi-lempein luokse?"

Vuokko.

Vuokko, kevään ensi kukka,
Entä jos sun taitan, vien sun
Kylmäkkäälle kultaselle?
Taittaisinko, kyllä veisin,
Jos sun veisin, virkkaisinpa:
"Tyttö, hangen reunakkeella
Kasvoi kevään ensi kukka,
Niinkuin syömmes jäätiköllä
Lempen' uskollisna kukkii,
Viluissansa värjähdellen,
Jäihin sortumatta sentään."

Yhtymys.

Kesä-illall' istui impi
Kuvastellen lähteheissä:
"Armas! kuin oonkin kaunis!
Vaan mit' omi kauneudesta,
Kun ei oo mun poika kultain
Katsomass', ei kuulemassa?
Kuules, ruusu kukkivainen,
Vie sa multa huulten hohto!
Rusko pilvi taivahalla,
Posken ruusut ryöstä multa!
Kalvas tähti pilven päällä,
Vie sa multa silmäin säihky!
Mit' on muut', oi hauta, korjaa!"

Tuonpa kuuli viekas poika
Pensikossa piileskellen;
Harppas siitä neidon luokse
Etsitynsä, löytämänsä;
Sievään suikkas sille suuta:
"Nyt vei ruusu huultes hohdon!"
Poskensa sen poskeen painoi:
"Pilvi poskes ruusut ryösti!"
Katsoi siitä neidon silmiin:
"Nyt vei tähti silmäis säihkyn!"
Neidon sulki sylhinsä:
"Hauta vei mit' omi muuta!
Sillä, tyttö, tää on hauta,
Jost' et enää pois sa pääse!"

Hymy.

Ol' hymy huoneiton.
Harhasi allapäin,
Korkean suulle sai:
"Täälläkö suojan saan?" —
"Täällä jo on kopeus!"

Ol' hymy huoneiton.
Harhasi allapäin.
Viisahan suulle sai:
"Täälläkö suojan saan?" —
"Täällä jo on vakavuus!"

Ol' hymy huoneiton,
Harhasi alla päin.
Impeni suulle sai:
"Täälläkö suojan saan?" —
"Lempi jo täällä on,
Suutelo äsken tul',
Sua ikävöitiin vain."

Kyönelet.

Jo metsän latvain takaa noussut päivä
Kastetta laaksoss' välkytti, miss' impi
Kultaansa kohtas, silmäss' onnen kyynel.
Hän vilkais immen silmähän ja lausui:
"Sä eilen ehtooll' itkit mennessäin, ja
Taas tullessain sa itket, tyttö kulta;
Mit' erotust' on näillä kyynelillä?" —
"Sam' erotus" — niin kuiski neitonen — "kuin
Yökasteella ja aamukastehella:
Valostaa päivä toista haihdutellen,
Ja toinen valju jääpi kaikeks' yötä."

Eros-jumalaisen muutos.

"Eros, ilkee poika," sanoi Pallas,
"Halustaisi haavoitella rinnat
Ryöstölinnuks' oisit muutettava,
Kotkaks' koukkukynneks', siivekkääksi,
Turhaan lintuliumaa ajellakses."
Eros hymysuin vain lausui: "Koitas!
Jos sa Lemmen ryöstölinnuks' muutat,
Kaikki linnut revittäväks' rientää."

Pieni kohtalo.

1.

Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Köyhäks' äitiäs ne sanoo,
Köyhäks' sua, pienokainen.
Lietkö, lapsi kulta, köyhä,
Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Äitis pirtin ympärillä
Nurmet kukkii, lehdot kasvaa;
Nurmill' läikkyä lähteen silmät,
Lehdot päilyy lammikoissa,
Kaikkialla päivä paistaa,
Kultasateen kylvää maille.

Lietkö, lapsi kulta, köyhä,
Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Kun sa kuulet äitis laulun,
Suljet silmäluomes hiljaa,
Sielun helmet kuoriin kätket;
Kun ne kätket, uno joutuu,
Unta seuraa Untamoinen
Unten enkel' lempimieli.
Untamo sun hiljaa nostaa,
Nostaa silkkisulkasilleen,
Lennättää sun ruusutarhaan,
Kukkain kanssa kukkimahan,
Lennättää sun lehtoloihin
Livertämään lintuin kanssa,
Suistaa sävelvirran sieluus,
Kylvettää sun auringossa,
Sielus puhtolainehissa.

Lietkö, lapsi kulta, köyhä?
Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Kun sa silmäs jälleen avaat,
Äitis helmasessa istut;
Aavistaapa hento henkes,
Arvelempi hämärästi:
"Mieluisaa ol' ruusustoissa,
Lehdon lintuloiss' iloista,
Hauskaa läikkylainehilla,
Lämmin auringossa kylpy,
Paras on tok' äidin helma."

2.

Oman äidin hauta peittää.

Kodiss' äitipuoli määrii,
Oman äidin hauta peittää;
Vainajanpa luokse vaiti
Oikaisen ma kasken kautta,
Juoksen joskus poikki pellon.
Mutta vieras vimmastuupi,
Kähiseepi kiukuissansa:
"Tuopa tyttö nurmen tallaa,
Pellon apiloita polkee."

Soimuut' ellös kuulko, isä!
Köykäinen on tytön jalka,
Monta kortt' ei juostess' sotke.
Kengänpohjat ei oo kovat
Neidoll', eikä korot raskaat.
Kengätönnä kenttää kiittää,
Paljain jaloin poikki nurmen,
Niinkuin niityll' leyhkä lentää,
Siipaisee kuin varjo väleen.

Joskin korsi katkeis, taimi

Taittuis, marjanvarsi murtuis,
Mielenmurhe jalkaa painais —
Kohta uusi taimi nousee,
Monta lehvää sijaan versoo
Kasteesta, min silmä vuotaa,
Sinitähtein kyynelistä.

3.

Niin käyn itse kaukaisuuteen.

Miksi huokaa lähteen laine,
Vaikeroipi vierinessään,
Kiemuroiden kentät kiittää,
Polvitellen poikki nurmen,
Poikeltaa niin usein tieltä,
Kulkee hiukan matkaa eespäin,
Kohta taaksepäin jo kääntyy?

Niin käyn itse kaukaisuuteen,
Kohti outo-kohtaloita,
Askellan ja katson eespäin,
Seisahdan ja katson taappäin,
Mielin nähdä kodin vielä,
Sauhun isän kartanosta.

4.

Muuta hoitoo ei saa tyttö.

Ei oo mulla niinkuin muilla
Isää nimin kutsumassa,
Emoo armastelemassa,
Veljee taakkaa kantamassa,
Siskoa hyväilemässä.

Kaidessaini muiden karjaa
Tunturilla, korpisoilla,
Kaiken päivää taivasalla,
Taattonain on partakuusi,
Äitinäin on käyrä koivu,
Veljenäin on räivä rastas,
Siskonain on orvonkukka.

Rankkasateen solistessa
Mänty mulle suojan suopi,
Paahtaessa päivän helteen,
Koivu joskus kalveen tarjoo;
Murhemielin kulkiessain
Lohduttaa mua rastas virsin,
Taikka kukka katseellansa.
Muuta hoitoo ei saa tyttö,
Siinä kaikki raukan riemu.

5.

Tyttö, voimakas on lempi.

Usein, lasna ollessani,

Kuulin äitin haastelevan:
"Tyttö, voimakas on lempi,
Voittaa kaikki ilman alla."
Näin se virkki varotellen,
Kultamarjaans' suojellakseen.
Josp' ois puhees totta ollut!

Usein käyn nyt rannikolla,
Mistä armas lähti luotain,
Muutti merten taakse tuonne,
Pilvipenkereiden taakse.

Nähdessään kuink' aallot kuohuu,
Tyrskylaine riehuu rantaan,
Lasken lainehelle kättäin,
Sormenpäätäni kastan kuohuun:
"Hiljaa, hiljaa, huima laine,
Uinu, anna muiden maata!"

Eikö aalto tuo, mi pauhaa
Laivan laitaan hurjapäisnä,
Laivan missä kallis kulkee,
Eikö aallon huima impi,
Kaukanakin kirmatessaan,
Kuulle virtein viihdytystä,
Uinu kätein kosketukseen,
Koska voimakas on lempi,
Voittaa kaikki ilman alla?

Usein, konsa hongan latvaa
Tuuli tuutii, halki metsän
Löyhkä lentää, viima vinkuu,
Lennätän mä kalliolta
Kauas huokauksen hiljaa:
"Ainokainen, palaa vielä!"
Ehkä huokuu, hiljaa soipa,
Onpi sentään vankkasiipi,
Voi kuin pääsky tuulet viiltää.
Halki ilman kullan sauttaa,
Koska voimakas on lempi,
Voittaa kaikki ilman olla.

6.

Sata tiet' on aatoksellain.

Suuri Luoja, anteeks' anna,
Taivaan Herra, älä suutu,
Että usein temppelissä
Armastainkin aattelen ma!
Sata tiet' on aatoksellain,
Tuhat tullakseen sen luoksi.
Huonot eksyttää vain poies,
Kaikki hyvät johtaa luoksi.
Suoraan viepi päivän valo,
Suoraan yönkin tähtiparvi.
Joka kukka tietä viittaa,
Joka puu se polun näyttää.
Vaan kun mielein on Sun luonas,
On se melkein hänen luonaan.

7.

Mikä riemu sorja olla!

Mikä riemu sorja olla,
Autuus näyttää kaunihilta!
Tummana, kuin muut on monet,
Jolsana, kuin monet immet,
Katsella en saisi lampiin.
Veessä kasvojain en nähdä;
Siitä saastuis lammen laine,
Kirkas kalvo tahraantuisi;
Niityllen en tohtis tulla,
Jottei pensaat peljästyisi,
Kukka kuiskis kukkaselle:
"Nokkonenko tuossa tulee,
Ohdake vai takkiainen?"

8.

Lausuvanpa kaikki kuului.

Tuulellen ken loi nyt mielen,
Ilmallen soi liukkaan kielen,
Pihan pihlajalle äänen,
Pikkulintusille lauseet?

Kun ma ennen aamuin astuin
Vuoteelt' aitan portahalle,
Tuuli tais mun suuta antaa,
Pihlajat kumista hiljaa,
Linnut kilvan viserrellä.

Nyt kun äsken astuin pihaan
Vaivaiselta vuoteheltain,
Lausuvanpa kaikki kuului;
Tuuli tiuski: "kurja tyttö!"
Viima viuhui: "tyttöraiska!"
Pihlaa huokas: "hylkytyttö!"
Pääsky: "miss' on ylpeytes?"
Varpunen: "miss' on nyt riemus?"

9.

Vaan mun lintuain ei kuulu.

Joutsen ui jo salmiloita,
Sotkan valkopurjeet välkky,
Leivo laulaa korkealla,
Kuikan huuto soilla vierii;
Kevät kerää lintujansa,
Palauttaa parviansa,
Uottaa lämpimään ja valoon,
Pitkin päivin houkutellen.

Ja ma tyttö parka koitan
Haihdutella kaipuun yötä,
Hoitaa mieltä lämpimäksi,
Lempeä kuin kevät olla,
Valkea kuin kesäpäivä.
Iloitsen, vaikk' kalvaa murhe,

Hymyilen, vaikk' kyynelsilmin,
Vaan mun lintuain ei kuulu.

10.

Sitten kysellyt en enää.

Miks' on nopsa kevään riento?
Miks' ei kesää kestä kauan?
Näin mä ennen usein mietin,
Kysyin — vastaust' en saanut.

Sittekun mun kulta petti,
Kun sen lämmin lempi kylmi,
Kun sen kesä talveks' kääntyi,
Sitten kysellyt en enää,
Mielessäin vaan syvält' tunnen,
Että kauneus katoopi,
Että armaus ei kestä,

Lemmenkateen öitä.

Ensimmäinen yö.

Oi sie, ku vaivut vait' ja umpimielin
Pihoilta pilvein synkin siivin,
Poloisen parku kuule, armas yö,
Oivalla onniheiton epätoivo!
Kenenkä ääni vuoren rotkost' eksyy
Kuin meren huokaus, kuin kosken huoku
Sun tyyntä, murheetonta tietäs kohden?
Kenenkä huuto haukan kirkunaan
Oudoksi sekasoinnuksi nyt yhtyy,
Sävelin särkyneisin ilkkuen
Sun hiljaisuuttas, valmutuoksujais?
Poloisen on se parku, armas yö,
Se ompi onniheiton epätoivo.

Parempi hetki kerran aatteen toi:
"Järjenpä tulee rauhaa julistaa
Hurjille riehujoille rinnassain."
Ja katso, järki hiipi vavisten,
Käsissään palmut, korpipolullen
Ja tuskan linnallen tul', sydämelle,
Koputti salpaporttia ja lausui:
"Te hyrskyväiset himot! Miksi sortaa
Sodalla nyt ja turmiolla tienoot,
Miss' ennen mua ja rauhaa palvelitte?
Valtaani totelkaa viel', levätkäätte
Siveinä lapsina mun suojissain,
Ja kuuliaisuus tuopi teille rauhan,
Ja rauhaa hyvät enkelit vain seuraa. —
Miks' taistelette, suotta raivoatte?
Nyt naisen runsaat ruusutarhat tarjoo
Metensä toisen perhon suulle; — teille
Nuo kukkakuvut ei oo enää auki;
Mut miks' ain' yhden ympärillä lentää?"

Mink' yksi kieltää, toinen teille antaa:
Samalta samain kukkain mahla maistuu."
Näin lausui linnan portilla nyt järki.

Povenpa lasten untuneiden kesken
Vihan ja lemmen tyttö Sukkamieli
Viruili rauhatonna horrossaan,
Imien ytimistään niukkaa ruokaa,
Teroitti valon-arkaa katsettaan
Ja korvat kurollaan ol' nukkuessaan.
Hän kuuli järjen puheet portin suulla,
Ja piiramassa torkastaan hän toipui.
Kavahti kostamaan nyt raivotar
Ja vaivan viinest' otti myrkkylvastuun;
Vaan nuolet, joita kielen jousi ampui,
Ne taittui viuruhuuliin vääntyneihin,
Kunnekkä raivo, rintaan salvattu,
Syöksähti pilkkanaurun tulvavirtaan.

Havahti horrostaan jo siskotkin:
Tuo kalvas kiusa ynnä valju vaiva
Ja riutumus, jot' ikinälkä kalvaa,
Ja kateus ruttohenkinen ja kiukku,
Jota veristelty veitsi hurmaisee.
Ne nousi äitiänsä seuraamaan.
Ja uljas joukko ryntäs eteenpäin
Ja sotaan syöksyi riemust' ailahtain. —

Ja nyt, suloinen säihky, Luojan lahja,
Valoisa enkel', elonkevään armas
Aurinko, järki, mi jäi osakses?
Yötärten kanss' elellä sortununna
Surkastuneen sydämmen onkaloissa,
Nukahtaa raastajaisi räyhätessä
Ja valvahtaa kahleittes kalskuessa.

Ma virkoin: "Tahdon antaa armaan päivän
Sydämmein syksymaita virvotella,
Se Jumala, ku ruusun umpustaan
Ja taimen mullan helmast' eloon kutsuu,
Säteihin puettu, ylhäinen, ku luopi
Elonsa onnen luontoon kuolleesen
Ja käskee mullan summatonten laumain
Iloita riemukulkuns' säkenistä,
Se Luoja ku mua suojel' lapsi-tainna,
Hän ei mua hyljää." Näinpä ääntelin
Ja kyyneltyneen silmäin nostin itään.

Niinp' idän ääri valkenee, ja päivä
Nous' vihmoen kuin kypsi viinamarja
Yli taivaan, maan ja merten purppuraansa.
Sit' ilma joi — ja säteil' ilostaan,
Ja aalto joi — ja värjyi ihastusta,
Ja maa se joi — ja kummut, vuoret, alhot
Verestä marjan hurmaantui ja hohti
Ja lapsiaan nost' unest' tuhansittain
Kyllyyttä juomaan elämän ja aamun.

Riemusta raikui seudun kaiut kaikki;
Kedolla karjat hyppi, taivahille
Lens' lintu, kielin kiitost' uhraten;
Ja ihminen, hän kaikkein autuinna
Ristissä sormin astui ylevästi
Hartaana Herran eteen vaipumaan.
Poveeni katsahdin ma löytääksein
Ees huokausta liittää luonnon iloon —

Ja sydämmein näin tyhjemmäks' kuin tuonen.
Raukeena silmä, kauhun tulvatessa
Ylitsein, riensin luolahain ma jälleen,
Kuin päivän helmaan hairahtunut yö,
Kuin pilven varjo kiirelentoinen,
Min maa ja mer' ja vuor' ja laakso hylkii.

Ken laskee mielehensä lauseitain?
Kenelle ilmoitan ma kohtaloitain?
Ei kolkko kallio helly tuskistain,
Ei yöllä korvaa oo mun kieltäin kuulla.
Pyhiinpä vaellan sinne, missä muinoin
Uneksin nuoruuteni kultapäivät.
Mitäspä mulle näillä paikoin jäi?
Kuin haamu täällä hautain kesken kuljen
Ja oman eloin onnen haamuin kesken. —
Tuoss' seisoo sentään mökki, halavain
Ja nuokkukoivuun varjoksessa vielä;
Ei vieras, niinkuin nyt, se ennen ollut.
Tuoss' usein kukkalavall' istuin, Minnan
Sivulla, hälle tulevaisuuttamme
Valoisaa, lemmelistä kuvaillen;
Ja nojauten mun olkapääni katsoi
Hän kaunokuvaa lapsen ilomielin;
Ja rauhatuus, jos joskus sitä syntyi,
Ja epäilyt niin helposti ne haihtui.
Lupashan käen ääni aina sulhon,
Apilan ennuskieli aina onnen;
Ja tyttö tyytyi taas; ken ol' tuo sulho,
Mit' onni tuo, sen hyvin oivals' hän.
Voi Minna! metsän tietäjä sun petti:
Vaan kohtalonpa ennusteet ol' totta. —
Ah haapa — vieläkö sen vihree kuori
Nimemme vierekkäiset säilyttää?
Ja poppelimme — vehmaat oksansa
Ne toisihinsa kietovat kuin ennen.
Mua merkitsevinään on niistä toinen
Ja toinen Minnaa; — valhe helvetin!

Vaan käynpä kauemmaksi, katsomaan,
Ma millä paikkaa Minnast' erkanin,
Kun kotiin läks' hän neitikammiossaan
Mun poissa-oloin aian itkeäkseen,
Ja uljasna ma lensin maailmaan,
Ja aavisteltu urhotyö ja lempi
Sydäntäin autuudella hurmautti.
Täss' seistihin me soljulähtehellä
Ja kirkastuin nous' aamu-aurinko.
"Käy", Minna virkki, "kirkasna kuin tuo,
Niin suurna, autuaana retkes päähän,
Ja tullos tyynnä, lämminnä kuin tuo,
Taas laaksohomme, Minnas luokse jälleen!"
Muiskulla vastasin, vaan lausuvampi
Kuin lupaus tai vala se ol'.

Ja nyt,
Tääll' lehdossa, miss' sireenit ja pihlaat
Kutoutuu yhteen, yhtyä ol' määrä,
Palattuain tässä istuin; suoni sykki
Toivosta, varronnasta. Vaarain saaliit
Ja voiton kunniat, vaan kallihinta,
Uskollisuuden kullat koetellut —
Ne tuliaisiks' toin ma morsiollein.
Täss' istuin, niitylleen ikävöiden katsoin
Ja katsoin yhtenäin; — ja Minna tul',

Mut miehen käsikynkässä. — Oi, turhaan, yö,
Sä seudun päälle vaippas lasket, sulla
Ei synkeytt' oo kyllin; vieläkin
Näen hirmunäyn, näen heidän tulevan; —
Näen miehen jäykän vakaast' astuvan,
Vieressään Minna, silmät itkeneinä,
Ja kelmeet posket itkuun kuihtuneina;
Tuon vieressä näen Minnan horjuvan
Kuin hirvi verissään, jok' alttarin
Juurelta uhripapin veistä kohden
Suruksena silmät luo ja pyytää kuolla.
Oi Jumal'! Eikö ihmissydämellä
Lempensä oo ja taivaansa kuin sulla?
Se niinkö halpa, että pivo talmaa
Saa haitatta sen pyhästöitä ryöstää?
Tok' kyselmääni vastaa tosiseikat
Jääkylmän "niin", ja kerrottuna kaikuu
Omasta rinnastain se sama taas.

Ei, tääll' en enää mieli viipyä.
Palaanpa kohtaloini-kovuisille
Vuorille; siellä ei yhtään eläväistä
Mun huokauksin säikytä, ei kasvit
Siellä itkuvirtoihini surkastu,
Ja siellä on vain mun murheen' muistoja.
Jo vuosikausin niissä' oon elellyt
Ja kaipaen jälleen sieluin uskotuita.

Tähänkö siis on tultu tosiaan!
Oi, kevään, lemmen, Minnan sylissä' ennen,
Olisko luullut, että korven rotkot
Sois kerran mulle turvan toivotun?
Mun läheisyyten' ryöstää mielten rauhan.
Väsinyt matkamies, mun nähdessään,
Unohtaa helteen, taakkansa, ja karkaa
Kuin siivin nähtävistäin; itse ilo,
Vaikk' äänekäsnä muuten, alentaa
Äänensä rukoiluks' mua lähetessään,
Ja vasta loitos ohi mentyään
Naurunsa hän ja laulunsa saapi jälleen.

Kuink' ennen aivan toisin kaikki ol'!
Suosittuna kuin päivä toukokuun
Sain viattomuuden kisoihin ja riemun;
Miss' ikään kuljin Minna vierelläin,
Talossa tanteren tai metsän varjoissa,
Iloisa lapsiparvi keräytyi
Viattomasti piirihyppyään
Lempeemme liittämään, tai onnellemme
Onnensa oman vaatimattoman.
Voi, eikö, mitä silloin totta ol',
Siit' elo mulle vielä ees suone haahmoo?
Vai kauttaaltaanko retki synkkä on?
Toivolta kysyn, joka myrsky-yöllä
Niin usein siipiään on uuvutellut
Ja lohduton tullut, niin kuin mennyt.

Jos, lapses rikkoi, Kaikkivaltias,
Rankaisus salahmoilla ihmistä iske!
Maan lahjain vuoksi hän rikkoi; ota lahjat maan,
Vie vallan, rikkauden, kunnian aarteet,
Hänen anna vaivain alla vaikeroida,
Paasista kiistää leipääns' itkumärkkää,
Vie terve voima hermoistansa, anna
Madella raukan matona tuskissaan;

Mut, Luoja, ainut jalous mi hälle
Kadotetusta pyhydestä säilyi,
Se tunne, jonka vallass' edessä
Hän ylenee kuin kesken paratiisin
Hedelmäpuiden, puhdasna kuin ennen
Sen kultapäivän paistaessa vielä;
Sit' älä vie, ä! ota hältä lempeään!
Mi hälle jää, jos sen hän hukkaa? —

Vaan

Mit' on mun rukoukseksi, valitukseksi?
Mun tuomioin jo lähtemättömäksi'
On sallimuksen vaskitauluun vuoltu.
Mit' etsin, toiveksini, mit' anelen?
Mitä saada voin, mit' enää menettää?
Ei! korppikotkaa ijankaikkisesti
Sydämmelläin mä syötän kuin Prometheys.
Parantumatta särkymättä olentoin
Kehräävä ain' on omia tuskiansa,
Ja niinkuin ihmiskunnan ilkkuvirttä
Mua inhoo aurinko ja tähtikatse yön.

Vaan kas, täällä' oon ma taaskin kodissain!
Tässä' on tuo kolkko luola. Oi, kuin nyt,
Niin kallis s' ei oo mulle koskaan ollut.
Siellä' lepuuttaa saan raajat rauenneet
Väsystä taistelun. Sen helmaan vaipuneena,
Paas'-vuotehella piillen maailmalta,
Jonk' ihanuus mua kammottaa ja kiusaa,
Unihin ehkä uinahtaa saan hiukan,
Saan tuokioksi itseni unhottaa.

Vaan jospa vielä haahkan-untuvilla
Valveilla viruu Minnan vieressä' urho,
Jätäppä, uni, mun itkeentynyt silmäin!
Suo tuntikausin vuoteell' levotonna
Mun aukisilmin yöhön tuijottaa,
Mut häätämään käy hältä tunteen kuollut
Ja unheesen vie hältä taivahansa!

Toinen Yö.

Poloisna, pilkan alla, rauhatonna
Käv' ikipitkät vuodet matkamies
Vaikeeta tietään mailla autioilla.
Ei illall' uskollinen syli suonut
Vuodetta levon päälle uupuneelle,
Ei lämmin käsi juomaa tarjonnut
Vilpoista kuumain huulten virvokkeeksi,
Eik' otsan taivaan alta tuikkinut
Kaht' armast' tähtee hänen sieluns' yölle.
Kun hilpeen mielen lemmityinen, aamu,
Pes' sulo-ihons idän aaltoloissa,
Hän apein mielin nousi vuoteeltaan
Ja kurjaa päivää katsoi kyynelsilmin.
Kun ilta, murhemielten lohduttaja,
Myhäili lännen uksill' unelmissa,
Hän unetonna vaipui vuoteelleen
Ja kolkkoon yöhön itkukatseen loi.

Eräänä iltan' ulapalle vaiti
Hän silmäns' siivet suisti riutumielin.
Päin illan kirkastamaa kotoaan.

Vaan, niinkuin linnut uupuneet, ne kaikki
Hukkuivat aallon hautaan autioon,
Ja niiden kuolinvirs' ol' huokaus,
Jok' uskollisna seuras myötä tielle.

Kas silloin, niinkuin nuori joutsen paisuin,
Idässä välkkyi purje lumivalkee,
Ja muutamaisen hetken päästä ui
Tään niemen rantaan laiva viiritelty.
Rannassa kellui lauta: — rukoillen
Apua ahtolasta sulki hän
Poveensa sen, kuin armaan, hurmoksissa
Ja ryntäs rohkeasti aaltoihin
Tapaamaan toivoaan ja kotimaata.
Laivasta kurotettiin lempee käs'
Avuksi uupuneen. — Ja neidot yön,
Uni suloinen ja kevyt unelma,
Pian vaivat hältä rauhan helmaan viihtä.

Kun aamukoi nyt ruusuhuulillaan
Ennusti luonnon hekkumata, päivää,
Silmänsä avas matkamies ja katsoi —
Kot'seudun kauan kaivatun hän näki,
Sen vihreet kummut, metsäverhoiset,
Sen purot kukkareunaiset hän näki.
Rannalla seisoi tuttu tölli, tuttu
Kajahti lintuin aamuvirsi; — riemun
Yl'-tulvivaa mes'-maljaa juotuaan
Hän lankes maahan sulohurmoksissa
Ja siunas elämää, jot' äsken kiros,
Ja maata, jok' ol' äsken "tuskan horna."
Rukoilu päättyi — lehdikosta juoksi
Lapsuuden-tuttu tyttökultanen
Ja vaipui armahansa rinnallen.
Valellen poskein lauhaa leimuntaa
Itkuilla jälkinäennän ja riemun. —

Mut, murheen laps', miks' sielus viihtyy nyt
Kuvissa iloisissa? — Miksi haastaa
Nyt äänes ihmis-onnesta, kun ennen
Se soimata ja valittaa vaan taisi?

Haa! minäkin olin hetken autuas, —
Jost' ei vuos'satain tuskat kallis makso —
Ah, autuas! — On päivä ehtinyt
Yön varjot karkoittaa jo muille maille,
Eik' kastehelmet enää virvota
Janoista kukkaa riutuvaa, ja manner
Valossa värjyy auringon ja hymyy
Yön harhoillen ja valke-aavehille;
Viel' öinen unelmain tok' silmiäin
Lumoopi ihmeloistollaan, ja voittaa
Todellisuuden valot kilpailussa,
Kuin tähtivälkkeen voittaa kirkas kuu.

Unelma taivaan-kaunis, suloinen,
Sinusta kerron kalliolle, kunnes
Sen kaiku sekasointuun tottunut
Unohtaa multa kuullut tuskan huudot
Ja osaa hämmästyttää matkamiestä
Raikuttamalla riemun virttä vain. —
No, hiljennä siis huminas, oi metsä!
Hillitse hetkeks aaltos, vilkas virta!
Ja, vuoret, nostelkaa nyt harmaat päänne!
Ja seudun henget kaikki, kuulkaa — kuulkaa!

Ol' ilta, pohjoismainen kesä-ilta,
Jon' aurinko ei yöksi laske lepoon
Povelle maan, vaan sille suuta antaa
Ja rientää jälleen päivän riemujuhlaan;
Ol' ilta, — aava länsi-ilma viruin
Kuin sahrami- ja kultamerill' uinui,
Idässä kukkuloilla vihreill' uipi
Nuo hennot ruskopilven hattarat,
Kuin ruusutarhat sinityvenessä.
Vait' uinui luonto kastehekkumassa,
Sen ihmepiirin keskell' astuin minä,
Kuin luonto, vait'. En surua tuntenut,
Tok' asui tajutonna sydämmessään
Hiljainen poltto, niinkuin metsämiehen
Jää luoti kotkan kylkeen ammuttuun;
Vaan sitten vuoren kärjell' istuissaan,
Kun päivän sätehet hän verin punaa,
Hän tuntee tuskan vihleet rinnassaan,
Eik' arvaa, mist' on tullut tuo ja milloin
Se loppuu; niin mä omana ongelmana,
Sulosurussa, jot' en ma tajunnut,
Harhailin kaunonurmell' umpimielin,
Kun äkist' etähältä vieno äänne,
Kuin kannelt' oisi hiljaa kosketeltu,
Sulosointuun sammuen soi korvahain.
Ma kuuntelin. — Viel' sävel, vielä huoku
Hengiltä solmituilta soittimeen,
Ja sitte tyyni hiljuus kaikkialla,
Kuin illall' loistaa tyynnä järven kalvo,
Kons' siit' on viime viime riehuihin käynyt
Ja väreet peilikiilloks' silenneet.
Nyt kerrassaan mult' tuska hälventyi,
Keveillä mielin olin taas kuin kukka,
Kons' sadetulvan tauottua taivas
Taas seestyy tuolle kyynelkasteiselle;
Kuin kukan riemu mun ol' tajuton.

Ajoipa kaipuu kaihoton mun seutuun,
Jon' helmast' äänet lempeät nuo soivat.
Ma sinne riensin, niinkuin lentimin,
Ja kuuntelin, ja taasen kuuntelin.

Siit' astuin puistoon, missä vierekkäin
Puut päivän nuolia torjui vihrein kilvin,
Eik' iltatuulen leyhkää saapunut
Vilpoisen pyhän paikan varjostoihin.
Siin' ihmisjälkeekään ei näkynyt,
Ei noiden räiväin rosvokätten töitä,
Jotk' armaan luonnon raiskaavat ja nostaa
Taiteensa köyhän kruunun pirstoillen.
Siell' loisti kedon kasvit kukkasillaan,
Puut kaikk' ol' suviverhossaan; — ja lauma
Noit' ilman lapsii, höyhenverhot yllään,
Majaili lehvän alla uneillen,
Ja laulu untui heidän kielosillaan.
Ma seisahdin, en enää tuntenut
Himoa yhtäkään, en ajatusta;
Oleeni ol' kuin merell' laivan olo,
Kons' enään ei sen laittaa hyrsky lyö
Eik' enää veltto purje tuulta tunne.

Mut taas — yks' taivaan sävel helähtää!
Äkisti kantelon soi kielet kaikki
Rikasta, suurta sointoa, jonk' oitis
Sulosointuvasti täytti naisen ääni.

Mik' äsken unta uinui, valventui:
Nokkansa linnut aukas laulellakseen,
Värähti puiston lehdet, kukkaset
Varisti värjähdellen kastesateen.
Ja ah! — ma kuulin äänen läheltäin
Ja tunsin sen, — se oli Minnan ääni.

Seisoitko konsaan, usma vaippanas,
Sylissä suvi-aamun harjun päällä,
Ja ruusu-utua joit, ehk' et sä nähnyt
Punaista maljaa, josta utu uhkui,
Ja kylvit jäseniäs lämpimässä,
Jon lähde kätkeyi sun silmiltäs;
Jos silloin näit sä tuulen poistavan
Keveän usvan, vuorten laaksoin näit
Tutusti käyvän sekaisuudest' ilmi,
Jos silloin selvin silmin iloiten
Näit armaat, jotka riemus äsken loivat;
Niin tiedät, mitä olin, miksi muutuin
Hetkellä, jolloin Minnan äänen kuulin.
Mit' olin kärsinyt, mit' aiat pitkät
Kuvaillut onneks', sulona nautiskellut,
Kiils' sielullein nyt kirkastettuna,
Ja lempi nous' kuin aurinko sen päälle.
Ajettu sielun kirkkaast' eedenistä
Ol' yksi aatos kuitenkin — ol' tää:
Ett' oli Minna, Minna toisen oma.
Autuutein vain ma tunsin, tiesin vain
Mun ynnä hänen mailmass' olevan,
Kun juoksin riemuiten ja hurmoksissa
Lyhkäisen tien, mi meidät erotti,
Ja Minnan eteen vaivuvin polvillein.

Vaan säikkymättä, pelkäämättä hän
Mua katsel', hellän-tuttu hymy suullaan,
Juur' kuin jo kauan oisi ollut luonain;
Hän katsel' niinkuin lapsi enkeltään,
Kons' äit' on tehnyt vuoteen pehmoiseksi
Ja unen kanss' se armas astuu sisään.

Ei kannel soinut nyt, ei vaihdeltu
Välimme huokaust', ei katkosanaa;
Mut pientä siltaa myöten, jonka loivat
Silmämme sydäntaivastemme väliin,
Puvuissa tuhansissa liehui lempi,
Muutellen riemujaan ja asumustaan; —
Kunnekkä huulitusten helmakkain
Lepäilin hänen sylissään ja tunsin
Povensa aaltoin kuuman kuohunan,
Ja kyynelhelmet poskipäiltä join
Ja hehkumasta herposin — ja herään.

Mut valhe-autuus, pidä ainiaan
Ah, ainiaan mua sulokahleissas!
Todellisuuden armolt' en mä kerjää
Nautetta haltijaltaan lahoovaa.
Mä tyydyn kuvas-aistin varjopeliin,
Jahk' aina luo se silmällein sen hetken,
Jon' autuas olin, ehkä pettyneenä.

Silloinpa, vaikk' on Minnan kevät mennyt,
Eik' enää hällä posken ruusut hohda,
Viel autuaana nuorna näen sen luonain.
Silloinpa, kun jo aika jättää mun,
Kun kumpu viherjöi mun tomullain,
Vaan vapaa henkein tähtitarhoiss' asuu,

Ma vielä mailman ihme-valostai,
Taivaista, enkelein ja Luojan luota
Uneilen itsein Minnan ruususuulle.

Kolmas Yö.

Idästä nousee pilvet synkeät,
Ne pitkää myrsky-yötä ennustaa.
Etäälle länteen saarten, salmein taakse
Juur' uupui päivä aalton helmahan,
Sen soihtu hiljaa sammui.
Kuink' kaikki vaihtuu! Päivä, joka äsken
Sadoille maille kutoi kukkavaippaa,
Se hiipui nyt, ja synkät varjot kalvoo
Himeetä lehtein viime-purppuraa.
Sen rauhan, utu-lentimin mi liiti
Merillä, mailla iloisilla, häätää
Uhkaillen kaukaa myrskyn kotkalento,
Eik' äskeisistä mitään jäänyt oo. —
Kuvaapi suuri luonnon elämä
Inehmorinnan eloa; kumpaakin
Sama ijäinen ja korkee sääntö määrää:
Sen muoto muutost' on, sen henki elämää.
Onnelliseks' saa sydäntä tok' kiittää.
Jon päiv' ei muutu myrskyiseksi yöksi,
Vaan jään ja kyyn ja horron yöksi, sillä
Horrossa ei se huomaa vaurioitaan,
Ja herää uunna aamuna, tok' ei
Katoovaa päivää näkemään.

Mun äsken

Povessain kalvatuss' ol' taivaan rauha,
Ja ilo siihen kylvi loistoaan,
Ikäänkuin syys-aurinko joskus myöhän
Kultaapi kedot martaat hetkiseksi,
Ja kasvit, kuihtuneet ah! aikaa sitten,
Keväimen jäljitellyn pettämästä,
Pilkistää jälleen, kunnes musta pilvi
Heilt' toivon ehkäisee ja hentoin päälle
Rakeina kaataa kalman jäätävän.
Näin, vienot tunteet, joista versonut
Oraita hentoja on raukan rintaan,
Teilt' ehkä kohta hengen kitku sortuu.
Harsoonsa käärii kolkko aavistus
Jo taivahanne; ah! ei aikaakaan,
Niin kaikki taas on synkeää kuin ennen.

Vait', laulelmaa! — Mik' ihmis-olento
Mun tavoin' synkän salon rotkoiss' astuu?
Iloisa laulu; ehkä eksyneen,
Ku jälleen löytänyt on kotipolun
Ja riemuin rientää lasten luo ja vaimon.
Tuo onnen mies! Jo sataa rankasti
Ja kylmää huokuu yö; vaan ah! kuin väleen
Unohtuu hältä pitkän matkan vaivat,
Kun armahansa rinnalla hän lepää!
Vaan tuoss' se ilon-laulajatar on!
Ah, olennon ja laulun ristiriitaa!
Samoin kuin lähde laskee riemuvirttä,
Vaikk' käy se kallioihin murtuen,
Niin hän vaikk' elon onni petti, sorsi,
Onnesta kuuluu vielä laulavan.
Kas, ruususeppel harva surkastunut

Hajaiset hiukset solmii; joka viima
Vie kellastuneen lehden niistä, niinkuin
Keveetkin kovan-onnen tuulet tempoo
Povesta runnellusta toivehet.
Kas hänen kasvojaan! Kuin syksyll' lähde,
Myrskyistä samennut, on peitoksissa
Häväistyn kukkakunnan pirstain alla,
Vaan taivas vielä kalvoll' läikehtii;
Niin loistaa vielä noista kasvoista
Pirteiden raiskatuiden alta leima
Ennestä mulle tuttu, rakastettu.
Lähene, hurja neito! Minnan lempi
Viel' loistaa itkeneestä silmästä;
Ja poskillaskin vielä haamottaa
Nuo Minnan poskipäiden ruusutarhat,
Vaikk' kaiho niihin tuiskunut on lunta.
Sun äänes Minnan on, sun rintas Minnan;
Tuu, annas koetan, lyökö sydämes
Kovasti, hehkuvasti niinkuin hänen.
Oi tullos! — —

 Taivaan armo, se on hän!
Te suonet, hyrskikää kuin merten raivo,
Ett' aaltojanne kauhistus ei jäätäis.
Se hän on! järjen soihtu sammukoon,
Se hornaa valaisee! Oi herää, yö,
Maan äärist' tänne varjos, rauetkaa
Päällemme, rotkot, meidät haudatkaa! —
Oi mielipuoli? näillä kauhun mailla.
Tänä hämärän ja rauhan hetkenä,
Kun murhe nukkuu, riemu uneksii,
Ket' etsit?

Nainen.

 Haa! niin ketäpä etsinkään?
Täältä! etsin kultastain, ja hänpä vastaa
Koleilta kallioilta, kun ma laulan.
Kuul' kuule! tuoll' yks' ääni, tuoll' yks', tuolla yks'!
Niin kauas poistui viimeinen,
Etten hänt' enää tuolta kaukaa sauta.
Vaan kuule! likell' on hän taas — jo siirtyy
Edemmäs — ah niin loitos, ettei kuulu!
Ah voi! miks' karkaat? Mit' oon rikkonut?
Jos rikoin, tahdon kaikki sovittaa.

Mies.

 Sä itket, nainen: miksi kyyneltäs
Sä tuhlaat kolkon onnes jalkain juureen?
Se korkeudesta sinuun katselee,
Kuin aurink' katsoo liljaan, jon se polttaa.
Iloitse, niin sun kultas palajaa;
Nyt ei hän tahdo tulla, kun sa itket.

Nainen.

 Ma nauran siis. Niin nauroin äskenkin
Ja lauloin iloissaan, kun hän ol' läsnä.
Hän vastas tältä paadelta? Miss' on hän nyt?
Sun vain näin tullessain, — vaan näitkös hänen?
Ja eikö ystäväisen tervehdystä
Hän lähtiessään mulle jättänyt?

Mies.

 Lupaspa ensi aamun valjetessa

Palata tyttöns' uskollisen luokse
Eik' enä erota.

Nainen.

Sä kukka rukka, jonka,
Hänt' ilahuttaaksein, ma taitoin, ah!
Ens' aamuun et sä elä, siksi täytyy
Sun kuihtua, siks' yö on liian pitkä.
Vaan, hyvä vieras, ota sie tää kukka;
Mä en saa viipyä, hänt' etsin vainen.
Jos hän mua pakenee ja min' oon tuolla,
Niin tääll' on hän, niin hälle kukka anna!
Sanoppa: niinkuin se tän' yönä kuihtuu,
Mä ennen aamun koita kuihtunen;
Sanoppa, ettei sais hän paeta,
Etten mä muista, kauankos jo turhaan
Hänen jäljissään ma harhailin, ah turhaan!
Mun polttaa kieltäin, jalat verta vuotaa,
Ja usein, kun hän lähinnä on, uuvun
Ja horrossain näen unta, että rintain
Täynn' ohdakkeit' on, jotka syäntä vihloo
Joka sykkimältä. — Unta on se. —

Mies.

Lakkaa!

Nainen.

Se virvottaa mua kumminkin, ja kohta
On horron loppu.

Mies.

Lakkaa! kyllin lausuit jo
Ajaakses taivaan asunnoista raukan.
Älä viillä sydäntäin, se sairastaa
Kuin sun!

Nainen.

Kuin mun? Siis hoivaa tarvitaan!
Vaan virka, mistä tuota saatanee?
Sit' etsinyt mä oon, kuin pilvi harhailen
Tyyssijaa etsii, niinkuin vesilintu
Kaisliston kalveest' etsii poikoaan,
Jok' ampujan jo käessä verta vuotaa.
Ei lohduitust' oo mulla, veljyt parka;
Sit' ei suo ihmiset, ei maa, ei taivas.
Tarina mull' on — jos sen tahdot kuulla —
Niin kumma ja niin tosi; itse näin sen.
Sun pitää ensin itkee, sitte nauraa,
Ja jos sa naurat, tahdon miekin nauraa.
Sanottiin mulle: rakkaus ei oo
Tät' ilmaa varten luotu, oisi väärin
Valittaa, jos sen taimi täällä kuihtuu.
Lähdinpä, sydän toivollisna, ulos
Ma lempee onnellista etsimään.
Ma tahdoin nähdä, eikö paikkaa lie,
Miss' ois kaks' uskollista onnellisna.
Ja näinpä likimmässä lehdikossa
Jo kyyhkyiskaksikon: ne kuivan hongan
Harventuneessa latvass' istuivat
Nokassa nokka, rauha ympärillään.
Pysähdyin; äärettömän mieluisaa
Tuo nähdä oli mulle. Ilon kyynel

Silmääni nous', se tuskin ehti vierrä,
Kun huomaamatta haukka tullen vei
Siit' toisen kyyhkyn; toinen vaikeroiden
Katosi puiden piiloon peloissaan.
Haikeilla mielin haukkaa katsoin, — hän
Lens' saaliinensa toiseen puuhun pois.
Siell' istui naaras, kyyhky kahden syötiin,
Ja syötyään, ne lempi toinen toistaan;
Ja jälleen lohdun löysin, sillä näin
Rakkautta löytyvän ja siinä rauhaa.
Pamahti pyssy, — toinen haukka kuol'
Ja toinen säikähtäin lens' puiden piiloon.
Vihaisna katsoin maahan, mieltien:
"Tääll' lempi surmataa; vaan ompa paikka,
Miss' sula hyvyys sykkii sydämmissä,
Siell' löydänkin mit' etsin, siell' ei lempi
Oo vainottu, vaan suojassaan se hymyy."
Näin aatellen, ma jalkaa kevensin
Pois mennäksein — niin katso! jalkan' alla
Ol' perho poljettuna, kuoltuaankin
Kukassa kiin', jot' eläissään hän lempi.
Mun jalkan' ol' sen tallannut, ah mun,
Voi kummaa! mun, jok' oisin ostanut
Omalla hengelläin sen hengen — naura;
Et naurakaan — ka, munpa polkemain
Ol' lempi, — ja et naura vaan? —

Mies.

Oi nainen!

Epätoivo nauraa niin kuin sie: oi toivo!
Olipa perhos kuolo lemmen voitto;
Hän kuol' yht' aikaa lemmikkinsä kanssa.
Se kuol' sun etees, kun sen hyvää tahdoit.
Elomme erämaissa enkel' astuu,
Hän suosii lempeä kuin sie, vaan tempaa
Myös usein puolisolta puolison,
Ei saaliinhimoll' ampujan, ei haukan,
Ei mieleti kuin he; vaan hellän katseen
Luo, toisen ottaessaan, toisehenkin.
Hän mieltii: "Itkettyäs vähän aikaa,
Sä jälkeenjäänyt, korjaan sinut täältä
Kyynelten laaksost', yksin kulkemasta." —
Tiedätkö nimee enkelin? Se kuolo on;
Sen työ sun työs on moinen, hyv' on hän kuin sä.

Nainen.

Oi! itse oot tuo enkel' armas, tullut
Ei lohduitusta pyytämään, vaan tuomaan.
Jutellos kaunis kuolon-tarus vielä,
Kuink' armaasti hän vapahtaa ja lempii!
Viel' lausu tuo, ja tahdon kallistaa
Pään' uupuneen sun polvelles ja kuulla.
Ja, kultuain kun silmän' ummistuu,
Varalla pidä piilotettu kalpas
Ja korjaa kelmee kukka Herran luo!

Mies.

Ijäti kukkimaan ja lempimään.

Nainen.

Korkeimman jalkain juureen itkemään,
Siks' kuin hän heltyin kyynelistäin käskee
Sun häntä noutamaan, ku mua karttaa.

Mies.

Kun saavut satamaan, hän saapuu myös.
Kai itse pyynnee hän tuot' enkelyistä
Sun luokses viemään hänt'. Unohda siksi
Mitä maa on rikkonut, mit' täällä kärseit!
Unelle usko huoles, murheen impi,
Ja unta näe, kuink' onni haudalt' anoo
Kyllyyden-sarvellensa runsahalle
Sit' aarretta, jot' on hän vailla: — rauhaa.

Nainen.

Ja kuinka kuolo pitää onnen kättä,
Sokeeta uskollisna taluttain
Takaisin kautta mailman, kautta aian,
Ja täyttää puuttehet sen antimissa
Ja sovitusta luo sen virheisin.
Niin uneksin sun polvellas, sa lempee,
Sa ainut, jok' et raukkaa herjaellut,
Et auttamatta, holhomatta kurjaa
Apuusi turvaavaa pois työntänyt.
Polvellas tahdon tyynnä unta nähdä,
Kuin tähti tyynnä kesätaivahalla,
Kuin sydän unii lapsenmailmassaan.
On palkkas valmis: oothan kuolon enkel';
Aarteita kaipaavat, saavuttaakses lemmen
Maan lapsilt'; ota kyyneleeni kaikki,
Ja huokailut, mi nousi rinnastain;
Timantteina ja helminä ne kiiltää
Nyt nähtäviis, jos kunne kulkenet!
Ja missä turvatonna leski itkee
Ja kelmeet lapset leipää huutavat,
Ja paarin ympärillä hätä häälyy,
Oi sinne kylvä helmiäs, ja katson
Talosta taivon työtäs siunaten.
Vaan missä lempi lohduton vaatii
Mennyttä autuutt' taivaalta ja maalta,
Siin' älä kylvä kultaa, helmilöitä,
Vaan nosta viikattees ja niitä! —

Mies.

Uni!

Sä syämme kitukasvin vilvas kaste,
Sä leuto, joka siivill' unelman
Viet vankilasta hengen vaivatun
Ja suot sen hetken aikaa hengitellä
Vapaana ijäisyyden eeter'-ilmaa!
Viattomuuden luokse laske, vaikka
Vuoteena sill' on valju vuoren sammal,
Vaikk' kallistaa se päänsä rintaa vasten,
Miss' elon tuimat tyrskyt kaikki pauhaa!

Jo nukkuu hän — rukouksein kuultu on —
Hän nukkuu, päästyänsä päivän töistä.
Kas, vaivat, joita pitkät vuodet tuotti,
Nyt tuokioss' on kaikki unhotettu!
Voi hyvän unta tyyntä! Niinkuin ilta,
Kons' untuu päivän myrskyt, kirkastuu,
Niin senkin suru-kalpeet kasvot seestyy.
Nuo merkit, joilla orjans' otsaan painaa
Isännyytensä leiman kohtalo,
Tasaantuu pois, ja nukkujassa asuu
Jo eduskuvallisna vapahdus.

Ootp' autuas, kun unhotat ja uinut;
Ei mailman tuima telme tunge nyt
Silmäisi suljetuista akkunoista,
Ja elon syvät kuilut peittää yö.

Hän taistellut ja kärsinyt on paljon,
Povessa haavat, suonet vuoti kuiviin,
Ja vielä lyödään häntä. Karkusall' on
Sen mieli, suunnatonna, suojatonna,
Ja sentään murheen joukko tuota vainoo,
Jos missä turvan haussa eksyilis hän.
Ja etpä murskatussa linnassaskaan,
Sa hulluus, vaivatun suo piileskellä.
Uni hyljätyll' on ainoo ystävä.

Olento kallis! Empä vaikeroitse,
Vaikk' aisti-olentomme lamppu, järki,
Lekuttaa, liekki milt'ei sammuksissa,
Majassas, jok' on maasta, mullast' tehty; —
Mutt' että, miss' sen himmi hohde välkkyy,
Kurjuutta, kyyneleit' ain' nähdä täytyy,
Se mieltä murtaa! Vähän muutenkin
Maan päällä sielun jumal'-liekki maksaa
Ne uhrit, mitkä saa se rauhaltamme. —
Mitt' on ihmis-onni, joss' on puolittain
Pimeyttä maan ja valoa taivahan?
Yö synkkä yhden tähden ympärillä.
Sen vaalas välke suotta kiiltelee
Yön usvihin ja pilviverholoihin:
Ei luo se päivää avariin, ei tunge
Soihdulla leimuvalla varjoin maille,
Ja myrsky voitollisna syöksähtää
Yön halki ärjyellen käskyn kieltä,
Ja kolkkoain rantain vaiheill' aallot huokaa.
Hetkittäin sentään silmä, unhottain
Yön usvat, taistelut ja kauhut, katsoo,
Iloisna mieleltään kuin lapsi, tähteen;
Ja näitä hetkiä hempii heikkous
Valohetkinään ja niitä rakastaa
Keveinä elon riemutuokioina;
Mut voimapa ja vankka sydän niitä
Kiroilee hornan kantamoisna, jotka
Petellen toivo parkaa viettelevät,
Vain näyttääkseen kuink' on sen siivet heikot,
Lupaavat valhekielin valoo, rauhaa
Aatteelle harhan korvess' eksyvälle.

Levähdä siis nyt huomispäivän vaivaan,
Sa rasiattu kovan onnen orja,
Unohda kaikki, kun sen vielä voinet!
Ei mulle unta yöll' oo enää antaa,
Leponi on vain voimattomuus kantaa
Onnettomuutta päällein tulvivaa.
Mutt' istun sentään vielä katsellen
Sun rauhaas murheell' ilonsekaisella,
Kuin murhe lemmityisen haudall' istuu
Kukasta riemuiten, mi siit' on noussut.

Neljäs Yö.

Pois Minna mennyt on, ah, pois on mennyt!
Ainoinen muisto, minkä hältä sain,
On kasteisella ruohikolla jäljet

Ja oksat vielä värähtävät, missä
Hän hiljaa metsän puiden välist' astui.
Niin poissa hän on; niinkuin iltarusko
Hän rotkojen ja puiden taakse haihtui,
Jälille jäin vain minä — synkkä yö.

Ah, autuaspa olin; kultaa painoin
Sydäntäin vasten, yksin minä kärsein,
Ja hän kuin lapsi nukkui huoleti.
Entisten päivän muisteloiden parvi
Lepääjän ympär' laati näyttölävan
Ja öisen harvan harson läpi loihti
Mun nähtäviini haamut vaihtuvaiset.
Siin' näin mä teidät, lapsuuteni päivät,
Näin rauhanne ja kirkkaat aurinkonne,
Kons' aatos viel' ei tiennyt itsestään,
Ei lennellyt viel', etsiellen turhaan,
Kuin Nooan kyyhky, rantaa, vihriää,
Vaan keinui tyynnä arkiss' unelmain
Pohjattomalla elon aallokolla.
Näin sunki, lehto, missä Minnallen
Poveni polton ilmaisin ma, missä
Keveenä niinkuin pääskynen, mi liittää
Keväimen helmaan salmen välkky-aallot',
Tunnustus lensi hänen huuliltaan,
Ja silmä kyönelehti helmiloitää
Toiveeni voittokruunuun, kiiltämään.
Sun näin, yht' aikaa ijäisyys ja hetki,
Autuuden syvyys, kun mun suudelmain
Vast' ensikerran illan viileässä,
Laulaissa lintuin, lehdon humistessa,
Sen huulten hempivuotehelle untui.
Ja te valat, tuhat kertaa vannotut
Ja uudestansa vannotut, näin teidät,
En keveinä ja toivokkaina nyt,
Kuin muinoin, vaan niin synkän-juhllallisna
Osottain sormin aian siipilöitä
Ja rautakättä kolkon kohtalon,
Ku kahleen pirstoill' loikui raskahasti. —
Noin vuorotellen iloiten ja surren
Ma entis-riemun haamuin himmeäin
Näin milloin yötä pyytävän jo lähtöön,
Huomenta milloin konsaan koittamasta.

Mut lännen puolla kirkastui jo vuoret,
Ja kohta laaksoon vuoti verkalleen
Huipuilta kullatuilta valon virta,
Ja päivä nousi, luoden hohtoansa
Kelmeille Minnan poskillen.
Hän silmäns' auki loi ja minuun katsoi
Ei, niinkuin äsken, katsein tylstynein,
Vaan terävin ja tuimin niinkuin nuolin:
"Sä oot se, sun ma löysin, unelmani,
Unelma vaikee loppui nyt." Näin virkkain
Äkisti nous' hän, salaa kyynelöiden,
Käteeni tarttui, taivaan-tyynnä lausui:
"Nyt vaivan kärki katkes, verho vaipui
Mun silmiltäin; mit' olen etsinyt,
Sen oon ma löynnyt, sydän muut' ei vaadi.
Mit' omii maa, sen riemut, tuskat kaikki
Ne täpötäydeltään mä tyhjiin join,
Enempää ei sen köyhät varat salli.
Nyt lähden, minne sie et tulla saa;
Vaan kohta lähden kauemmas, ja silloin
Perästä tervetullut!

Kuin mie, niin siekin kauan nähnet unta,
Mitenkä turhaan autuuttas täältä' etsit,
Ja niinkuin mie, oot kerran sinäkin,
Tyvennä sydän, sielu kirkastunna,
Heräävä ihmeekses sen helmasta.
Hyvästi siks'!" — Hän pusers minun kättäin,
Polulle kaitaselle kääntyi hiljaa
Ja alkoi vitkaan käydä kulkuaan.
Mun sylin' avoin ol', mun silmän' kilvan
Pyys' kielen kanssa häntä palaamaan.
Ei nähnyt hän mun kyyneltäin, ja pyyntön'
Sydäntään suotta kolkutellen kuoli.
Hän kulki tietään kylmänä, helymättä,
Kuin talvitaivahalla kalvas kuu.
Ma riensin hänen jälkihinsä, tahdoin
Syliini vielä kerran painaltaa
Epäjumalaa, jota sieluin aina halaa.
Mä lähenin, — hän katsoi taaksehen
Ja kättä nostain varottel' ja uhkas;
Käskynsä jäätämänä siihen jäin
Kuin veretön kuva, marmorista luotu,
Kuin Pluuton linnan yössä laulaja,
Kons' Eurydiken vei hält' tuoni jälleen.
Mun jalkain maass' ol' kiinni liikkumatta,
Ei rinnast' äänt', ei huokausta päässyt,
Kunneikka vihdoin mielitietyn näin
Katoovan metsän helmaan syvemmälle.
Sain siiloin parkuäänen lahjan jälleen
Ja huusin synkän toivotonna: "Minna!"
Mut vuorten jynkist' onkaloista kaiku
Vain pitkään vaikeroiden vastas: "Minna."

Hän lähtee. — Sydän, tiedustatko minne?
Niin minne? Kotiin, puolisonsa luokse;
Sill' ylevä sielu kestää pakkoaan
Ja lujaks' takoo velvotuksen vitjat.
No niin, hän palaa omaistensa luoksi
Tunnetta järjen kahleill' lannistain.
Ei saa, ei tahdokaan hän mua muistaa;
Pian tottumus, mi raskaan huojentaa
Ja ilkeänkin mieluisaksi muuttaa,
Kukittaa lempikäsän ohdakkeita
Tuon onnettoman liiton kasvamia.
Kun silloin rauhan valjetessa sieluun
Kelmeillä poskill' alkaa aamu koittaa,
Ken onnen miesi suuteloilla saa
Imeä purppurat tään aamuruskon?
Ja kun hän uhkurintain aarteen yltä
On hunnun riisunut ja käypi suojaan,
Miss' yksin tähden loistossa tai lampun
Rehevä vuode paisuu viekoitellen,
Ken seuraa häntä riemun hurmoksissa
Ja sekunnitkin lukee hiukuen? —
Haa! eipä hän, joka harhailen tääll' yksin,
Juo kalseaa yökastetta ja vaipuu
Vuoteelle sammalpaaden — tyytyen,
Jos siinä hetkeks' unhottaa hän saattaa,
Mit' on hän ollut, mitä hän on, miks' tullee.

Mitä kuiskaillette korvahain, te aaveet,
Te pimentolan lapset päivän-arat?
Mitä rikkoi Minnan mies? — Tok' ihaninta
Ois nähdä veitseen hyytyvän tuon veren,
Mi Minnan luona kyllin kiehui jo!
Pois hornan aatos! Vai sä viekoitat

Sielulta viime-aarten, valohengen,
Jok' yksin uskollisn' on hyljätyle
Ja joskus puhuu maasta paremmasta,
Min rannall' lempien mua Minna kohtaa!
Ei! eläköön hän, vaikka onneaan
Tuhansin aistin vois hän ahmiella;
Säilyypä sentään onnein raunioista
Minulle Minnan lemmen mahdollisuus.

Syväksi kuolon rauhaa mainitaan,
Kuink' kahle kirpoo henkeä painamasta.
Kons' syömmen kello viime kerran soi
Eik' enää vankiuden aikaa mittaa.
Ja tosiaan ei mikään myrsky koske
Tuon huonetta, ku nukkuu nurmen alla,
Ja tuska siinä rinnassa ei riehu,
Ku hiljaa sammalverhon alla laho;
Mut henki, onko henki vapaa? — Ei!
Ei eeterin valomeress' oo hän vapaa,
Siivillä tähtein välill' liidellessään;
Hän ijäisyyden helmass' ei oo vapaa,
Saleissa taivaan hän viel' orja on;
Niin kauan häll' on kahle itsessään,
Kuin häll' on aiallisen lemmen muisto.
Ja lempi tuo ei haihdu yhtä pian,
Kuin mullan siteet haurahat ne murtuu.
Kas, vuori nousee jyrkkään pilvihin;
Huipulle mennä, siitä syöksähtää —
Mi helppo autuuden ja rauhan hinta,
Jos sillä vain ne ostettaviss' ois!
Puvuissa tuhansissa kuolo viittaa
Leppeenä, missään kammottelematta.
Sen avohelmaan syöstä saattaisin
Iloisna niin kuin joutsen kiiltosalmeen,
Ja viivyn tok' — oi, miksi viivynkään?
Ah, jospa kuolo hengen vapahtaisi
Ja maisten muistoin saastast' irrottaisi,
Ei huokaust', ei valitusta yhtään
Mun lentäis silloin huuliltani. Ei,
Kukilla seppelöitsisin ma otsain
Ja riemuretkin vuoren huipullen
Ma kulkisin ja soidess' ilolaulun
Syvyyden usvaan syöksyisin ma voittain.
Vaan nyt, mik' oisi kuolon heelmä? Elo
Tuskansa tajuntaan vaan pystyvämpi.

Ei mikään taivas kyllin armas ois,
Maan alhoista sua viehättämään, henki,
Niin kauan kuin niiss' sykkii Minnan sydän!
Vapautes hänehen sä kytkisit,
Vastustamatta kuiluus viehtyneenä,
Kuin lintu, käärmeen katseen lumoomana,
Sen tulisuhun lentää silmät auki.
Sä Minnan helmaan rientäisit ja siellä
Aistillisuuden voitot saisit nähdä,
Kun tarujen menaadin moisna päissään
Hän kiimamyrkyst' itsens' unhottais
Ja öisin hetkin lyyliäisi lemmen
Vihatull' alttarilla ailahdellen.
Ei! paremp' ois, jos poveen kallion
Ikuinen tyrmä sulle valmistettais,
Johon ei maan kuvist' ehtis vilahusta,
Ei toivon valhelupausten ääntä.

Siis, eipä sullakaan, sä verta-juosseen

Maa raukan armas viime lohdutus,
Sa suoja, jonka portill' orja laskee
Taakkansa maahan, herra kruununsa,
Sä mailman rauhantempli, valkama,
Johon elon purjeet uupuneet kaikk' pyrkii,
Ei sullakaan siis, hauta, antaa oo
Mun sydän raukalleni parannetta!
Niin vain, no tahdon kipuni kahdistaa,
Tahallain koota tuskan kaikki nuolet
Ja rintaan niitä työnnellä niin taajaan,
Ett' yhä haavoja satelee eik' yhtä
Hetkuista jääne yhden haavan tuskaa
Tutaksein, kun jo toinen kohta sattuu.
Näin häätyy horros tuo, mi lailla tyynen,
Jok' ukkoisjyräysten välill' asuu,
Sieluuni joskus leviää, jost' yltyy
Vain tuskan iskut kahta kauheemmaksi.
Kun huolt' on liian, huolet huoliin hukkuu,
Ja noiden hornaveisten täytyy vihdoin,
Niill' aina pisteltäissä, tylstyä.

Teroitu, silmä! Lennä aatos! Auta,
Mun kohtaloini kykyä puuttuvaa
Kuvia luomaan lempein vaattehelle
Kauheempia kuin mit' ennen oon jo nähnyt!
Nyt suorita tuon taulun maalaus,
Miss' aamun-auringosta Minna herää
Ja kehdon vuoteelt' ottaa hiljaa lapsen
Hymysuisen, nukkuvaiseu sylihinsä.
Heleellä pensselill' luo äidin silmät,
Sinikirkkaat, rauhaisat, kuin kaksoistaivas,
Halaamaan lasta ihmeen hellästi.
Ja hänen kasvons' osaks' kirkastellos
Valolla päivän, osaks' äidin-riemuin,
Ja jotta ilmestyis niiss' ylemp' autuus,
Harhauta pari kyynelt' onnehen!
Mutt' älä enkelyisen muotoon luo
Mun näköän'. Ei, toinen Minnallen
Suloisen aarten tuon on suonut, toista
Hän lapsess' armastaa ja toisehen
Sen kautta solmeutuu hän, enkä minä
Hänen hellyyttään oo saapa pientä leyhkää.
Näin ensi taulu on siis valmis. Nyt,
Sä ryhdy toiseen, tuohon piirrä puisto
Varjoisa, vehmas Minnan majan ympär'.
Luo hänet puistoon, hänen rinnoilleen
Pane lapsi elolähteestänsä juomaan,
Ja tuohon ääreen maalaa sitte mies,
Jok' katselee pää kallellansa ryhmää.
Luo Minnallen miel'ilme, kuin jos lehto
Tuhansin lehtikielin, kuin jos tuuli
Joka viimallaan, joka säteellänsä päivä
Hänelle kuiskailis: "Sä äiti oot!"
Sulata kylmyys miehen otsalta,
Luo isäntunteet marmor'kasvoinhin
Ja suo sen silmäin näyttää, että silloin
Hän varastetun onnens' oivaltaa.
Mun paiskatkoon sun pensselis vaan kauvas
Kivistöön joka tuolla törröttää.
Vie sinne virta, jonka pauhu painaa
Mun parkun' kuulumattomiin ja myrsky,
Mi kettää kyynleet mun poskiltain,
Ett' yksikään ei arvais mitä kärsin!
Niin toinen taulu kaunis on. — Ja nyt!
Otappa maalit mustemmat, tee yö,

Mi synkkään vaippaan kietoo myrskypilvet!
Pane Minnan suojaan lamppu sammumillaan,
Ann' unen viettää, patjain paisuella,
Ja annas — ei, jätä hornan-aatos kesken!
Kaks' tähtee pannos yhteen törmäämään
Ja teiltään eksyneinä pirstaks' käymään
Ja mailma siirtymään pois pohjaltansa
Ja maa ja taivas tyhjään raukeemaan!

Viides Yö.

Sulo-ilta, rauhaa! Maa ja taivas, rauhaa!
Kuin elinkauden vanki armotettu,
Jok' yöstä tornin pääs ja raudoistansa
Taas ulos väljään päivän temppeliin,
Miss' säteil' aurink', ilma soi, ja kenttä
Kukissa lehviss' astui häntä kohtaan,
Ja ei hän nähnyt minkään suunnan äärtä,
Ja joka autuus ol' kuin taivas auki;
Tuon moisna mie, jop' onnellisempana,
Nyt kiihkohimon kahlepirstoiss' seison.
Tääll' levon peilikirkkaall' ulapalla
Vavista sydän tahtois, oi, eik' osaa;
Räpyttää aatos siipiään ja empii
Eik' oikein usko vapauttansa, vaikka
Joka siivennostoll' yli pilvein kohoo.
Kuink' armast' elää, hengittää on helppo,
Kuink' ilta silmällein suloisna kohtaa —
Ja toivo tietää aamun armaamman!
Maan vihree vaippa ompi lemmen-vuode
Ja ihanamp' on nukkua sen alla.
Kuink' autuasta! — Minnan haudall' oon.
Oon Minnan haudall'! — Oi kuink' ihanaa
Aatella, kuinka tyynnä hän tääll' lepää,
Kuink' kohta itse pääsen lepoon!

Sä nukut, Minna! Ei, et nukukaan! —
Sydämmes nukkuu, mutta henkes valvoo;
Sun haahmoshan niin lempeästi vilkkuu
Teristä kukkain kastehelmisistä;
Kun linnunlaulu puissa soi, sun äänes
Sulosti siihen sulain soi mun korviin!
Jokainen leyhkä sulta kuiskeen tuopi
Ja pilvi ylhääll' liitävä tuo viestin;
Ma viittaukses huomaan — tottelen.

Oi! mit' on murhe, jonka alttarilla
Me öitsijät maan alhoiss' uhrailemme?
Ja vaivojen ja huolten laaja lauma
Ja tuskat, kauhut, jotka mieltä kalvaa,
Mit' on ne? — Haamuloita, aavehia,
Jotk' aatteen silmälleen on todelliset,
Niinkauan kuin hän varjoin mailla on,
Mutt' tyhjät, vailla voimaa, olemusta,
Het' kun hän jaksaa valoon heilahtaa.
Ei laajemmalt' oo kohtaloo kuin multaa;
Ja ihminen, ku maassa maata on,
On kohta taivast' ylhä päästyänsä.
Kuink' katselenkin säälien nyt teihin,
Te yöt, jotk' oon ma läpi valvoellut,
Ja teihin, päivät, jotka itkin hukkaan!
Tuskinpa teitä ymmärrän nyt, huolet
Vähäiset, muinoin mielestäin niin suuret;

Sill' avarassa lemмен templissäin
Kuink' arvoltaan tuo aarre halpa ol',
Jonk' kädet vihkimättömät pois raastoi!
Paraansa Minna mulle säilytti.
Se miel', mi kuolotonna silmäss' asui,
Se kauneus, mi, joka hermoss' säihkyin,
Ajassa syttyi ijäisyyttä varten,
Se mulle jäi; hänen puolisonsa sai
Vaan mullan, jossa, niinkuin ennen hän,
Nyt toukat tajutonna herkuttelee.

Mitä Minna mulle viimeks' lausuikaan?
"Kuin mie niin siekin kauan nähnet unta,
Mitenkä turhaan autuuttas täältä' etsit,
Ja niinkuin mie, oot kerran sinäkin,
Tyvennä sydän, sielu kirkastunna,
Heräävä ihmeekses sen helmasta."
Oi! nyt nuo lauseet selväst' oivallan.
Mun kiusan' unta ol, — mi todellist' on
Ei hetken myötä synny eikä vaihdu.
Yks' ainoo totta ol' — mun rakkautein;
Sen helmass' uinailin, — nyt valveell' oon.
Unissa näin yön aavehet ja kauhut,
Nyt Minnan, taivahat ja Jumalan.
Oi raukkaus, kuink' oot sa ihana
Rinnalla lemмен myrkkynuolineen,
Jota runo maalaa, intohimo uskoo.
Nyt kirkastuin sa seisot edessäin;
Vireillä sull' on jouses, vaan se on
Sylisi aava, mailmallen jonk' avaat;
Ja nuoles tunnen — ne on seipitelty
Valosta, viattomuudest', autuudesta.
Ol' hetki, jolloin saman muodon sulla
Näin minkä nyt, — se ol' tuo ensikerta,
Kun Minnan silmiss' säihkyvän sun näin.
Poveeni painoin silloin sun sen kanssa;
Yks' hetki vain, — en enää nähnyt sua.
Valoni sammui, sielussan' ol' ehtoo,
Ja elon yössä unenkävijälle
Viekasta kehtovirttä himot lauloi.
Oi, on vain kaksi hetkee haihtuvaista,
Ijässä pitkäss' on vain kaksi, jolloin
Havahtaa mullan horrost' ihminen
Ja henkimailman autuutta voi nähdä;
Ne ensilemmen syttyessä koittaa
Ja viimehetken kanss'. — Ikäänkuin lapsi
Emonsa rinnoill' umpisilmin uinuu,
Niin povell' ijäisyyden ihminen.

Emonsa suudellessa lapsi aukoo
Silmänsä, hymyilee ja nukkuu jälleen!
Ja tää se kuvaa ensilempeämme.
Mutt' unet hiipii pienokaisen mieleen
Kavalat, tuimat, tuskastuttavat,
Sen suonta häiriten ja mielen rauhaa;
Makaaja uikuttaa ja kyynel tihkuu
Sen silmäluomein ahtaast' aidakkeesta,
Ja äiti sulkee lapsen likemmäs
Ja likemmäksi rintahansa, kunnes
Hän herää, katsoo kummaksuin ja tuntee
Pian armahan ja hymyy taas ja hennot
Kätensä hälle riemuin ojentaa;
Ja tää se kuvaa viimehetkeämme.
Mutt' ei tok' aina kiusaa nukkujaa
Näyt tukalat; sill' ompa tuokioita,

Kun maallisessa haamuss' ilmestyy
Hymyillen hälle joskus paremp' elons',
Vaikk' kuva hälvenee, kuin unetkin.
Mit' ol' mun suudelman, mi sammumatta
Hehkuili Minnan ruusuhuulosilla?
Mik' autuus silloin suonissain niin hyrskyi,
Milloinka Minnan painoin rintahain?
Mikä loisto tuo jok' ihanammin silloin
Säteili päivän kultalähtehestä?
Mik' ihanuus, mi silloin sieluhuin
Vuos' luonnon uhkurinnoist' yltäkyllin?
Mit' ol' ne? Unta vaan, — niin, mutta unta,
Jonk' utupiirteiss' sentään lempeästi
Välähti taivasta ja ijäisyyttä.

Ma seison Minnan haudall', aatellen
Viel' entis-onnen aikoja. Ja miksi
Ajaisin teidät pois, te riemun muistot?
Oi, eikö elon parhain riemu sentään
Paraiten viihdy kalman kartanoilla?
Te kuvat nuoruudestain, tervetulleet!
Te haamut tuttavimmat, joit' ei huoli,
Ei sota sorra, joiden sydän täynnä
Ol' hetken lahjaa, silmät sokeet sille,
Mitä tulevaisuus kantoi kohdussaan!
Oi terve! Täällä haudan vierell' untaan
Uneksii viattomuus pettymättä;
Ei huoletuutta päivästä, mi koittaa,
Sen vaiheet kosta kidutuksin täällä.
Täällä oltavanne oikee, täällä on hauska
Tavata teitä taas. Ma loihdin esiin
Hiljaisen nukkujan povesta mullan
Ja vielä kerran, hän ja te mun myötäin,
Käyn kauniin, vehmaan lapsuuteni laakson.

Mutt' aika rientää, eronketki joutuu,
Sen eron, jok' ei paluust' tiedä, mutta
Lohduttomaks' ei jätä sydänt' yhtään.
Nyt maasta pakenen, miss' olin vieras
Ja ihanaan kot'maahan matka käy.
Mont' iloa jäi tää ranta mulle velkaa
Iloja luvatuit', ah! mutt' ei yhtään
Kyyneltä koetusmyrkyn, murhesapen.
Kuitenkin vielä viivyn kostein silmin
Koleella, ohdakkeisell' louhikolla.
Kaikk' eronhetki kalliiks' ylentää,
Ja leppyin hellät jäähyväiset heitän
Nyt silmin kaikellen, min' iäks' jätän.
Oi, helppo vääryyksiä on unhottaa,
Kun taakse jäi jo kärsimys ja murhe;
Aatosta katkeraa ei tuoda myötä
Valoisiin rakkauden ja rauhan juhliin.
Sä korkee valtias, jok' ikinuorna
Aloilla taivaan lieskavaunuin ajat,
Hyvästi, lempee aurinko! Joka kerrast',
Iloiten kuin sun riemumatkaas katsoin
Ja lämpöloistossas näin mielestäin
Kot'maani kirkkaan päivän paistavan,
Joka riemusta, sun suojissas mi versoi,
Joka tunteesta, min kypsytty sun liekkis,
Paraista lahjoist' elämän ja valon
Sulimmat sulle kiitokset! Koht' ikään
En näe sun koittos ruskoa, en kuulla
Saa virtten soivan sinun jäljissäs;
Mutt' uupumatta, sortumatta vielä

Viet kauan kautta mailman vaunujais
Ja katooville mittaat seekeleitä,
Ja unhoon sortuneiden sukupolvein
Haudoilta nostat uudet elohon,
Kunneikka siekin kerran vuosistas
Kylläisnä kultavarsais valjaat riisut
Ja rikkaan lainas maksat Luojallen. —
Hyvästi siks'! Ja laakso suloinen,
Ku suljit kukkasylihis mun silloin,
Kun outo jouduin maille vierahille,
Sä jonka virtain vilistessä, lehtoin
Humistsss' unta kotimaasta näin,
Jää hyvästi! Sun kevääs enää mulle
Ei valkene, ei tuoksuile sun kukkas.
Mutt' ottaos mun sijaan' silloin toinen,
Joku toinen korvess' eksyvä kuin minä.
Kirjoita hälle kevääs valjetessa
Sä kukkakirjas maista paremmista.
Ja teille, oi miljoonat sydämmiä,
Jotk' ilohon ja suruun tänne jäätte,
Hyvästi-huokaus hellä teillekin!
Teilt' ei oo koitus vielä päättynyt,
Vaan monta tuimaa sotaa kestävättä.
Oi, älkää surko, vaikk' ei joka siemen,
Min toivo onnen taimilavaan kylvää,
Vehmaaksi vartu eikä verso täällä
Onnellisuuden taivaallista viljaa.

On aian aurink' aivan kylmä tälle.
Vaan jospa karvaan huolen kyynelkaste
Idättää teille vihdoin maallis-onnen
Ja senkin kaataa myrskyt kalseat,
Niin älkää surko, sillä hekkumoineen
Ja tuskineen on elo unta vaan! —
Ja nyt, nyt ei oo muuta mitään enää!
Sylis avaa, Minna, kun tuolt' iloiten
Luot' enkelein mun muuttumistain katsot;
Sylis avaa, — silmänräpäys vaan, ja kohta
Sun luonas oon ma, oon sun sylissä! — —

End of Project Gutenberg's Lyyrillisiä runoelmia II, by Johan Ludvig Runeberg

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LYRILLISIÄ RUNOELMIA 2 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of

this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work

is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.